

Briselē, 20.2.2013
COM(2013) 83 final

**KOMISIJAS PAZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM, PADOMEI, EIROPAS
EKONOMIKAS UN SOCIĀLO LIETU KOMITEJAI UN REĢIONU KOMITEJAI**

**Sociālie ieguldījumi izaugsmei un kohēzijai, tostarp Eiropas Sociālā fonda īstenošana
2014.–2020. gadā**

{SWD(2013) 38 final}

{SWD(2013) 39 final}

{SWD(2013) 40 final}

{SWD(2013) 41 final}

{SWD(2013) 42 final}

{SWD(2013) 43 final}

{SWD(2013) 44 final}

KOMISIJAS PAZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM, PADOMEI, EIROPAS EKONOMIKAS UN SOCIĀLO LIETU KOMITEJAI UN REĢIONU KOMITEJAI

Sociālie ieguldījumi izaugsmei un kohēzijai, tostarp Eiropas Sociālā fonda īstenošana 2014.–2020. gadā

IEVADS

Paziņojumā “Eiropa 2020 – stratēģija gudrai, ilgtspējīgai un integrējošai izaugsmei”¹ ir noteikti mērķi vismaz par 20 miljoniem samazināt to cilvēku skaitu, kuri pakļauti nabadzībai un sociālajai atstumtībai, un līdz 75 % palielināt 20–64 gadus vecu iedzīvotāju nodarbinātības līmeni. Šos mērķus palīdz sasniegt stratēģijas “Eiropa 2020” pamatiniciatīvas, tostarp *Eiropas platforma cīņai pret nabadzību un sociālo atstumtību* un *Jaunu prasmju un darba vietu programma*. Ar “Eiropas pusgadu” ir izveidots pamats dalībvalstu ekonomisko un sociālo reformu pārvaldei un uzraudzībai. Atvērtās koordinācijas metodes izmantošana attiecībā uz sociālo aizsardzību un sociālo iekļaušanu ir veicinājusi dalībvalstu strukturālo reformu virzīšanu šajās jomās. Līgumā² noteiktie Eiropas Savienības pamatmērķi ir veicināt ekonomisko, sociālo un teritoriālo kohēziju un apkarot sociālo atstumtību un diskrimināciju. Eiropas Savienības Pamattiesību hartā noteikts, ka, īstenojot ES tiesības, ES iestādēm, kā arī dalībvalstīm ir jāievēro personas, pilsoņu, politiskās, ekonomiskās un sociālās tiesības.

Eiropas Komisijas priekšsēdētājs Žozē Manuels Barrozu savā 2012. gada runā par stāvokli Eiropas Savienībā uzsvēra: “*Tieši tās Eiropas valstis, kurās pastāv rezultatīvākās sociālās aizsardzības sistēmas un attīstītākās sociālās partnerības, ir vienas no sekmīgākajām un konkurētspējīgākajām tautsaimniecībām pasaulē.*”

Tomēr krīzes izraisīto problēmu dēļ daudzās valstīs ir palielinājies nabadzības un sociālās atstumtības risks, kā arī risks tikt izstumtam no darba tirgus³. Palielinās arī atšķirības dalībvalstīs un starp tām. Tas ne vien apdraud iespēju sasniegt stratēģijas “Eiropa 2020” mērķus un uzlabot Eiropas konkurētspēju globalizētajā pasaulē, bet arī rada plašas negatīvas sociālas un ekonomiskas sekas, jo bezdarba, nabadzības un sociālās atstumtības radītās attiecīgās sociālās un ekonomiskās izmaksas jāsedz ne vien atsevišķiem indivīdiem, bet visai sabiedrībai kopumā⁴.

Labklājības sistēmas ir palīdzējušas uzlabot sociālos rādītājus, taču tās saskaras ar demogrāfisko izmaiņu un finanšu un ekonomikas krīzes radītajām sekām. Rezultātā spiediens uz valstu budžetiem un risks piedzīvot strukturālu darbaspēka deficītu nākotnē pastiprina nepieciešamību modernizēt sociālo politiku, lai optimizētu tās rezultativitāti un efektivitāti, kā arī finansēšanas veidu. Ir svarīgi nodrošināt patlaban pieejamo resursu iespējami labāku izmantošanu un izvairīties no krīzes iespējamās ilgstošas negatīvās ietekmes gan tajās valstīs,

¹ Komisijas 2010. gada 3. marta paziņojums “Eiropa 2020 – gudras, ilgtspējīgas un iekļaujošas izaugsmes stratēģija”, COM(2010) 2020; Eiropadomes 2010. gada 17. jūnija sanāksmes secinājumi.

² Līguma par Eiropas Savienību 3. pants.

³ To cilvēku skaits, kurus apdraud nabadzība un sociālā atstumtība, kopš 2008. gada ir palielinājies 18 no 26 dalībvalstīm, par kurām 2011. gadā bija pieejami dati (*Eurostat*).

⁴ Sk. Eiropas Komisijas dienestu darba dokumentu “Dati par demogrāfiju un sociālajām tendencēm – sociālās politikas loma integrācijā, nodarbinātībā un ekonomikā”, SWD(2013) 38.

kurās ir nopietni fiskālie ierobežojumi, gan arī tajās dalībvalstīs, kurās fiskālajā jomā ir lielākas manevrēšanas iespējas. Lai nodrošinātu turpmāku ekonomisko izaugsmi un konkurētspēju, ir jāveic ieguldījumi cilvēkkapitālā, kas ir ražīguma un inovācijas pamats⁵.

Labklājības sistēmām ir trīs funkcijas: sociālie ieguldījumi, sociālā aizsardzība un ekonomikas stabilizēšana. Sociālie ieguldījumi cita starpā nozīmē palielināt cilvēku pašreizējās un nākotnes spējas. Citiem vārdiem sakot, sociālajai politikai ir ne tikai tūlītēja, bet arī ilgstoša ietekme, jo tā laika gaitā sniedz ekonomiskus un sociālus ieguvumus, it īpaši attiecībā uz nodarbinātības izredzēm un ar nodarbinātību saistītiem ienākumiem. Konkrētāk, sociālie ieguldījumi ne vien palīdz tikt galā ar dzīves grūtību radītajām sekām, bet arī sekmē cilvēku gatavību stāties tām pretī. Sociālās politikas modernizācija nozīmē, ka finansēšanas lēmumi jau pirms to pieņemšanas sistemātiski jāorientē uz rezultātiem un sistemātiski jāizvērtē sociālās politikas nozīme dažādos dzīves posmos – sākot ar izglītības iegūšanu, nodarbinātības/bezdarba periodiem un beidzot ar slimošanu un vecumdienām.

Sociālā politika bieži vien pilda divas vai pat visas trīs funkcijas, kas minētas iepriekš, turklāt tās var būt savstarpēji pastiprinošas. Raksturīgi, ka nelabvēlīgos periodos aizsardzības funkcija ļauj saglabāt ieguldījumus, kas iepriekš veikti cilvēkkapitālā. Tādēļ tā varētu būt maldinoša rīcība, ja konkrētai funkcijai tiktu piešķirtas atsevišķas budžeta daļas. Ieguldījumu dimensija saistībā ar konkrētas politikas jomas izdevumiem lielā mērā ir atkarīga no šīs politikas koncepcijas iezīmēm (nosacījumi, ilgums utt.), konkrētās valsts situācijas (papildināmība ar citām politikas jomām) un apstākļiem attiecīgajā laikā (ekonomiskais cikls, izaugsmes temps). Piemēram, bērnu aprūpē tiek pildīta aizsardzības funkcija, taču tai ir arī būtiska ieguldījuma dimensija, ja šādas aprūpes koncepcija ir labi izstrādāta, ļaujot uzlabot personas iemaņas un sekmējot tās iekļaušanu. Zviedrijā ir vieni no augstākajiem sieviešu nodarbinātības rādītājiem Eiropā, jo šajā valstī ir izveidota ģimenei draudzīga nodarbinātības politika, tiek piešķirts dāsns bērna kopšanas atvaļinājums un papildus veikti ieguldījumi bērnu aprūpes vispārējā nodrošināšanā.

Labi izstrādātas labklājības sistēmas apvienojumā ar spēcīgu sociālo ieguldījumu dimensiju un divām citām funkcijām, proti, aizsardzība un stabilizācija, palielina sociālās politikas rezultativitāti un efektivitāti, vienlaikus nodrošinot pastāvīgu atbalstu taisnīgākai un iekļaujošākai sabiedrībai. Sociālās politikas modernizācija jo īpaši nozīmē to, ka aktivizācijas pasākumiem tiek piešķirta lielāka nozīme. Tādējādi cilvēki var savu iespēju robežās aktīvi iesaistīties sabiedriskajā dzīvē un ekonomikā. Atbalsta shēmās būtu jāparedz izstāšanās stratēģija, tādēļ tām principā vajadzētu būt īslaicīgām. Daļēji to veido nosacījumi, kas jāizpilda, lai tiktu sasniegti atbilstoši un konkrēti mērķi (piemēram, dalība apmācībās). Atbalsts būtu mērķtiecīgāk jāpiešķir tām personām, kam tas vajadzīgs, brīdī, kad tas vajadzīgs. Individualizēti un integrēti pakalpojumi un pabalsti (piemēram, ko sniedz, izmantojot vienotos kontaktpunktus) var uzlabot sociālās politikas rezultativitāti. Procedūru vienkāršošana var palīdzēt iedzīvotājiem, kam tas vajadzīgs, vieglāk piekļūt pabalstiem un pakalpojumiem, turklāt izvairoties no shēmu un izmaksu pārklāšanās.

Šim paziņojumam ir pievienots Komisijas ieteikums “Ieguldījums bērnos: nabadzības apburtā loka pārraušana” un vairāki dienestu darba dokumenti. Kopā tie veido “Sociālo ieguldījumu paketi”. Tas ir politiskais ietvars, kas izmantojams, vajadzības gadījumā dalībvalstu politiku pārorientējot uz sociālajiem ieguldījumiem mūža garumā, lai nodrošinātu budžeta atbilstību

⁵ Kā uzsvērts Komisijas 2012. gada 10. oktobra paziņojumā “Spēcīgāka Eiropas rūpniecība izaugsmei un ekonomikas atveseļošanai”, COM(2012) 582.

un ilgtspēju saistībā ar sociālo politiku, kā arī valsts un privātā sektora vajadzībām kopumā, kā to savā rezolūcijā par Sociālo ieguldījumu paktu⁶ norādījis arī Eiropas Parlaments. Tas atbilst gada izaugsmes pētījumā paustajam ierosinājumam mudināt dalībvalstis “veikt ieguldījumus iekļaujošā izaugsmē ar daudzām jaunām darbvietām” un aicinājumam modernizēt sociālās aizsardzības sistēmas, nodrošinot to rezultativitāti, atbilstību un ilgtspēju. Paketē ir sniegti norādījumi, kā sekmēt stratēģijas “Eiropa 2020” mērķu sasniegšanu, izveidojot saikni starp sociālo politiku, reformām, kas saistībā ar stratēģijas “Eiropa 2020” mērķu sasniegšanu ieteiktas “Eiropas pusgadā”, un attiecīgajiem ES fondiem. Turklāt vajadzētu precīzāk noteikt nabadzības rādītājus un laicīgāk apkopot ES mēroga statistiku sociālajā jomā, ar kuru uzrauga tendences un veiktspēju⁷.

Pakete pilnībā papildina Nodarbinātības paketi⁸, kurā izklāstītas iespējas panākt ekonomikas atlabšanu ar daudzām jaunām darba vietām, Balto grāmatu par pensijām⁹, kurā paredzēta stratēģija attiecībā uz atbilstīgu, noturīgu un drošu pensiju, un Jauniešu nodarbinātības paketi¹⁰, kas jo īpaši attiecas uz jauniešu situāciju. Tās pamatā izmantots arī regulējums, kas ierosināts saistībā ar kohēzijas politikas īstenošanu nākamajā finanšu periodā no 2014. līdz 2020. gadam un jo īpaši Eiropas Sociālā fonda (ESF) tvērumu, kā arī priekšlikums katrā dalībvalstī piešķirt vismaz 20 % no ESF, lai sekmētu sociālo iekļaušanu un apkarotu nabadzību.

1. PROBLĒMAS

Demogrāfiskās pārmaiņas

Sākot ar 2013. gadu, pirmo reizi darbspējīgā vecuma iedzīvotāju skaits Eiropā samazināsies, bet vecāka gadagājuma cilvēku īpatsvars strauji pieaugs. Šobrīd uz katriem četriem iedzīvotājiem ir viens iedzīvotājs, kas ir vecāks par 65 gadiem, bet līdz 2040. gadam šis skaitlis būs uz pusi lielāks.

Situācija valstīs, reģionos un nozarēs atšķiras. Kopumā pēdējos gados ES iedzīvotāju skaits ir nedaudz pieaudzis, taču pēdējā desmitgadē vairākās dalībvalstīs, kas visas atrodas ES austrumu daļā, iedzīvotāju skaits ir pastāvīgi samazinājies. Dažos reģionos, kur situācija ir nelabvēlīgāka, jo pieaug pie atstumtajām sabiedrības grupām pieskaitāmo iedzīvotāju skaits, problēmas ir īpaši lielas.

Novecošana, aizvien lielāks to iedzīvotāju īpatsvars, kuri ir atkarīgi no pabalstiem, un mazāks produktīvā darbaspēka īpatsvars apdraud valsts sociālā budžeta pieejamību un stabilitāti¹¹. Ekonomikas krīzes rezultātā ir palielinājies bezdarbs, samazinājušies nodokļu ieņēmumi un

⁶ Eiropas Parlamenta 2012. gada 20. novembra rezolūcija par Sociālo ieguldījumu paktu – atbildes reakciju uz krīzi.

⁷ Sk. Eiropas Komisijas dienestu darba dokumentu “Dati par demogrāfiju un sociālajām tendencēm – sociālās politikas loma integrācijā, nodarbinātībā un ekonomikā”, SWD(2013) 38.

⁸ Komisijas 2012. gada 18. aprīļa paziņojums – Virzoties uz ekonomikas atlabšanu ar daudzām jaunām darba vietām, COM(2012) 173.

⁹ Komisijas 2012. gada 16. februāra Baltā grāmata “Atbilstīgu, drošu un noturīgu pensiju programma”, COM(2012) 55.

¹⁰ Komisijas 2012. gada 5. decembra paziņojums “Jauniešu pāreja uz nodarbinātību”, COM(2012) 727.

¹¹ Sīki izstrādāts novērtējums par sabiedrības novecošanas ietekmi uz budžetu sniegts 2012. gada ziņojumā par novecošanu – http://ec.europa.eu/economy_finance/publications/european_economy/2012/pdf/ee-2012-2_en.pdf.

palielinājies to cilvēku skaits, kam vajadzīgi pabalsti, un tas vēl jo vairāk apdraud mūsu sociālās aizsardzības sistēmu ilgtspēju.

Papildus demogrāfiskajām problēmām, kas ietekmē visas dalībvalstis, ES pastāv arī lielas atšķirības attiecībā uz veselīgas dzīves gadiem un paredzamo mūža ilgumu. Šādu situāciju ir radījuši vairāki faktori, kas nosaka veselību, tostarp atšķirības dzīves un darba apstākļos, kā arī dzīvesveidā. To ietekmē arī atšķirības veselības aprūpes pieejamības un kvalitātes ziņā.

Iespējas paaugstināt sociālās politikas efektivitāti

Demogrāfisko pārmaiņu radītās problēmas krīzes apstākļos ir saasinājušās, radot spiedienu uz dalībvalstu budžetiem laikā, kad jāpastiprina centieni, lai sasniegtu stratēģijas “Eiropa 2020” mērķus.

Tā kā publiskā sektora izdevumi sociālās politikas jomā, kas ielā mērā ietver pensijas un veselības aprūpi, ES vidēji veido 29,5 % IKP, tos rūpīgi pārbauda budžeta konsolidācijas ietvaros. Daudzās reformās galvenā uzmanība jāpievērš efektivitātes paaugstināšanai, rūpējoties par to, lai reformas būtu labi izplānotas, kas palīdzētu novērst negatīvu ietekmi uz nabadzības līmeni, ražīgumu un ekonomisko izaugsmi, iedzīvotāju veselību un sociālo kohēziju.

Lai nodrošinātu sociālās politikas ilgtspēju un atbilstību, dalībvalstīm jāatrod veidi, kā palielināt šo budžetu efektivitāti un rezultativitāti, līdztekus risinot jautājumus, kas saistīti ar galvenajām demogrāfiskajām un sociālajām pārmaiņām¹². Dažos gadījumos pabalstu, aģentūru un piešķiršanas nosacījumu daudzveidība rada papildu administratīvās izmaksas, bet nedod gaidīto palīdzību tiem, kam tā visvairāk vajadzīga. Nevajadzīgus izdevumus rada arī nepietiekama uzraudzība. Daži naudas pabalsti un sociālie pakalpojumi arī nav mērķtiecīgi un nesasniedz grūtībās nonākušos cilvēkus, kam vajadzīga palīdzība¹³.

Dalībvalstis ar līdzīgiem izdevumiem sociālās politikas jomā sasniedz atšķirīgus rezultātus attiecībā uz nabadzības apkarošanu, nodarbinātību un veselības aprūpi. Tas liek domāt, ka resursu izmantošanu iespējams uzlabot¹⁴.

Gada izaugsmes pētījumā (GIP), kas sagatavots, sākot 2013. gada “Eiropas pusgadu”, norādīts, ka pašreizējais mūsu tautsaimniecību restrukturizācijas process ir grūts, politiski sarežģīts un sociāli smags, tomēr jāliek pamats turpmākai izaugsmei un konkurētspējai, kas būs gudra, ilgtspējīga un iekļaujoša. GIP arī uzsvērts, ka veselības aprūpes sistēmas jāreformē, ņemot vērā divkārtšo mērķi nodrošināt augstas kvalitātes veselības aprūpes pieejamību un publisko līdzekļu efektīvāku izmantošanu. Vajadzība paātrināt reformas jau tika iekļauta 2012. gada konkrētām valstīm adresētos ieteikumos, aicinot pagarināt darba dzīvi un radot motivāciju strādāt, nodrošināt labākas (nodarbinātības) iespējas sievietēm un jauniešiem, uzlabot sociālo pārvedumu un palīdzības sistēmu rezultativitāti un nodrošināt kvalitatīvu pakalpojumu pieejamību.

¹² Sk. Eiropas Komisijas dienestu darba dokumentu “Dati par demogrāfiju un sociālajām tendencēm – sociālās politikas loma integrācijā, nodarbinātībā un ekonomikā”, SWD(2013) 38.

¹³ Sk. Eiropas Komisijas dienestu darba dokumentu “Ziņojums par dalībvalstu turpmākiem īstenošanas pasākumiem atbilstīgi Eiropas Komisijas 2008. gada ieteikumam par tādu cilvēku aktīvu integrāciju, kuri ir izstumti no darba tirgus – Ceļā uz sociālo ieguldījumu pieeju”, SWD(2013) 39.

¹⁴ Sk. Eiropas Komisijas dienestu darba dokumentu “Dati par demogrāfiju un sociālajām tendencēm – sociālās politikas loma integrācijā, nodarbinātībā un ekonomikā”, SWD(2013) 38.

Privātā un trešā sektora resursi, ar kuriem jāpapildina publiskā sektora centieni

Sociālās politikas resursi neaprobežojas tikai ar publiskā sektora piešķirtajiem resursiem. Ievērojamu daļu nodrošina paši iedzīvotāji un viņu ģimenes. Turklāt sociālos pakalpojumus vērā ņemamā apjomā sniedz bezpeļņas organizācijas. Tie ir dažādi pakalpojumi – sākot ar bezpajumtnieku patversmēm, atbalstu vecāka gadagājuma cilvēkiem un personām ar invaliditāti un beidzot ar konsultāciju centriem, kuros var saņemt vispārīgu informāciju par sociālajiem pabalstiem. Sociālie uzņēmumi¹⁵ var papildināt publiskā sektora centienus un kļūt par pirmajiem, kas attīsta jaunus tirgus, taču tiem nepieciešams lielāks atbalsts nekā pašreiz piešķirtais¹⁶. Privātā sektora dalībnieki, kuri orientēti uz peļņas gūšanu, ir turpmāk jānodrošina izmantot sociālo ieguldījumu potenciālu, piemēram, veidojot veselīgu un drošu sociālo un darba vidi. Tas attiecas ne vien uz uzņēmumu sociālo atbildību, bet, piemēram, arī uz apmācību darba vietā, uzņēmumos sniegtiem bērnu aprūpes pakalpojumiem, veselības veicināšanas pasākumiem, kā arī pieejamām un ģimenēm draudzīgām darba vietām.

Sociālajā jomā dalībvalstis joprojām nepietiekami izmanto novatoriskas finansēšanas iespējas, ko tostarp sniedz privātā sektora līdzdalība un finanšu inženierija, izmantojot tādas instrumentus kā mikrofinansējums, uz politiku balstītas garantijas un sociālās ietekmes obligācijas¹⁷, ar ko būtu jāpanāk budžeta ietaupījumi.

Nepieciešamība ieguldīt cilvēkkapitālā mūža garumā un nodrošināt pietiekamus iztikas līdzekļus

Lai sasniegtu stratēģijas “Eiropa 2020” mērķus, plašā mērogā ir nepieciešama koriģējoša darbība, aptverot problēmas, ar kurām cilvēkiem nākas saskarties dažādos dzīves posmos.

Bieži vien bērni, kuri uzaug nabadzībā, tā arī pavada visu atlikušo dzīvi. Piemēram, ja bērnībā nācies saskarties ar ļoti nelabvēlīgiem apstākļiem izglītībā¹⁸ un veselības aprūpē, tas ietekmē visu atlikušo dzīvi. Tādēļ ir svarīgi pievērst uzmanību veselības noteicošajiem faktoriem mūža garumā. Sliktas sekmes skolā tiešā veidā samazina nākotnes darba iespējas un ienākumus. Piemēram, romu bērni ir jo īpaši pakļauti riskam tikt sociāli un ekonomiski atstumtiem un diskriminētiem. Tikai pusei šo bērnu ir iespēja saņemt agrīno pirmsskolas izglītību un aprūpi (ECEC), kas ir aptuveni divas reizes mazāk nekā vidēji ES, turklāt vairākās dalībvalstīs vidusskolu beidz mazāk nekā 10 % šo bērnu, kas savukārt ir iemesls zemajam nodarbinātības līmenim. Čehijā tikai 2 no 10 romiem, kas dzīvo atstumtās kopienās,

¹⁵ Sociālā ekonomika, kas tiek dēvēta arī par “trešo sektoru”, attiecas uz nevalstiskajiem dalībniekiem, piemēram, sabiedriskajām organizācijām, brīvprātīgajām organizācijām un sociālajiem uzņēmumiem, kas veic darbību sociālajā jomā. Sociālie uzņēmumi ir tādi uzņēmumi, kuri galvenokārt izvirzījuši sociālos mērķus, līdzekļu pārpalikumu parasti ieguldot atkārtoti uzņēmumā vai sabiedrībā, nevis maksimāli palielinot īpašnieku un akcionāru peļņu.

¹⁶ Kā uzsvērts Komisijas 2011. gada 25. oktobra paziņojumā “Sociālās uzņēmējdarbības iniciatīva. Labvēlīgu apstākļu izveide sociālajiem uzņēmumiem – sociālās ekonomikas un sociālo inovāciju pamatam”, COM(2011) 682.

¹⁷ Parasti, izmantojot sociālās ietekmes obligācijas, privāts ieguldītājs finansē sociālo pakalpojumu sniedzēju, lai īstenotu kādu sociālo programmu, bet no publiskā sektora pretī saņem solījumu (“obligācijas”) atlīdzināt sākotnējo ieguldījumu un atdeves likmi, ja ar programmu izdodas sasniegt iepriekš noteiktus rezultātus sociālajā jomā.

¹⁸ Piemēram, ierobežotas iespējas iegūt augstas kvalitātes izglītību, ierobežotas iespējas izmantot papildu atbalstu mācību procesā, atbalsta trūkums no vecāku puses vai iespējas izmantot papildu (neformālās) mācīšanās iespējas.

ir formāla vai vidusskolas izglītība, kas nosaka arī viņu karjeras veidošanos¹⁹.

Ieguldījumus cilvēkkapitālā nepieciešams veikt jau ļoti agrīnā vecumā, un šī nepieciešamība saglabājas mūža garumā. Jauniešu bezdarba līmenis pašlaik ir sasniedzis 23,4 % un turpina pieaugt. Tajā pašā laikā nav izdevies samazināt to personu skaitu, kas mācības pārtrauc priekšlaicīgi un neiegūst trešā līmeņa izglītību. Turklāt satraucoši liels īpatsvars jauniešu nav iesaistīti ne darba tirgū, ne izglītībā vai apmācībā (*NEET*); 2011. gadā tie bija 12,9 % Eiropas jauniešu vecumā no 15 līdz 24 gadiem jeb 7,5 miljoni. Rezultātā dažās dalībvalstīs salīdzinājumā ar vecāka gadagājuma cilvēkiem jaunieši relatīvi vairāk tiek pakļauti nabadzības riskam. Šādi riski un nodarbinātības iespēju trūkums ir nopietna problēma arī daudzos ES lauku apgabalos, kur salīdzinājumā ar vienaudžiem, kuri dzīvo pilsētu teritorijās un lielpilsētās, jauniešiem ir daudz sarežģītāk iesaistīties darba tirgū un atrast darbu²⁰.

Pusmūža un vecāka gadagājuma darba ņēmējus skar ilgtermiņa bezdarba līmeņa straujā paaugstināšanās. Tas pakļauj šos cilvēkus nabadzības riskam un apdraud viņu nodarbinātības iespējas, ģimenes stabilitāti, kā arī viņu fizisko un garīgo veselību.

Ar grūtībām saskaras ne vien jaunieši, bet arī (vecāka gadagājuma) sievietes, bezdarbnieki, invalīdi, kā arī Eiropā dzīvojošie migranti. Viņi saskaras ar ļoti augstu bezdarba līmeni (2011. gadā tas bija 19,6 % , lai gan vidējais rādītājs ir 9,7 %). Invalīdu nodarbinātības līmenis ir aptuveni par 25 % zemāks nekā cilvēkiem bez invaliditātes. Turklāt visā ES kopumā to ārvalstīs dzimušo cilvēku nabadzības un sociālās atstumtības risks, kuri ir vecumā no 25 līdz 54 gadiem, vidēji ir par 10 procentpunktiem lielāks nekā citiem iedzīvotājiem²¹. Ievērojama, proti, 8 procentpunkti, ir arī nabadzības riska plaisa, ko nosaka pēc sociālo pabalstu piešķiršanas migrantiem un ES iedzīvotājiem²². Turklāt bērniem no migrantu ģimenēm ir lielāks risks priekšlaicīgi pārtraukt mācības.

Arī darba tirgi pagaidām nav visiem pieejami. Dažās valstīs sievietes un personas no migrantu ģimenēm darba tirgū iesaistās ļoti lēnām, un vidējais nostrādāto stundu skaits joprojām ir zems. Vairākās valstīs darba tirgus segmentācija un polarizācija palielina ievērojamas nevienlīdzības tirgū, un nodokļu un pabalstu sistēmas var likvidēt stimulus strādāt, jo īpaši tos, kuriem ir zems ienākumu līmenis vai kuri ir otri pelnītāji. Priekšlaicīga pensionēšanās un faktiskā un likumā paredzētā pensionēšanās vecuma atšķirības samazina ekonomisko aktivitāti.

Daudziem cilvēkiem viņu pašreizējais darbs neļauj viņu ģimenēm izkļūt no nabadzības. Nabadzīgie darba ņēmēji ir trešdaļa pieaugušo darbspējas vecumā, kuri pakļauti nabadzības riskam²³.

Neraugoties uz centieniem modernizēt labklājības sistēmas, ES teritorijā nav panākts vienmērīgs progress un vairākās dalībvalstīs pārāk bieži ar sociālo politiku nav izdevies pasargāt kādu iedzīvotāju grupu no nokļūšanas nabadzībā, sociālās atstumtības, un/vai kļūšanas par ilgtermiņa bezdarbniekiem. Ja nebūtu nodrošināta sociālā aizsardzība,

¹⁹ Pasaules Banka, Cilvēces attīstības sektora nodaļa, Eiropa un Centrālāzijas reģions, "Europe and Central Asia Roma Inclusion: An Economic Opportunity for Bulgaria, Czech Republic, Romania and Serbia Policy Note", 2010. gada 30. septembris.

²⁰ Sk. 2012. gada 7. marta Komisijas dienestu darba dokumentu SWD(2012)44 final.

²¹ Avots: Eurostat/EU-SILC 2008.

²² Avots: Eurostat/EU-SILC 2008.

²³ EU Employment and Social Situation Quarterly Review, 2012. gada decembris.

nabadzības līmenis varētu būt divreiz augstāks; tomēr arvien vairāk cilvēku vai nu saņem nepietiekamus pabalstus vai vispār nav apdrošināti. Arvien vairāk mājsaimniecību nonāk finansiālās grūtībās²⁴.

Dažās valstīs izmantojamo ienākumu nevienlīdzība ir palielinājusies, taču tajā pašā laikā daudzās valstīs, kuras jau iepriekš bija nonākušas nelabvēlīgā situācijā, absolūtais dzīves līmenis ir nesamērīgi samazinājies. Tas ir pretrunā pilsoņu sociālajām tiesībām dzīvot cilvēka cienīgu dzīvi²⁵. Piemēram, atbilstīgi aplēsēm par 2009. gadu²⁶, ES katru nakti uz ielas varētu atrasties līdz pat 410 000 bezpajumtnieku. Lielākajā daļā dalībvalstu šis skaitlis pieaug, un vēl lielākam cilvēku skaitam draud izlikšana no mājokļa²⁷.

Dzimumu vienlīdzības dimensija

Īpaši lielās problēmas, ko rada pastāvīga dzimumu nevienlīdzība, jārisina saskaņotāk²⁸. Kopumā Eiropas Savienībā nabadzībā dzīvojošo sieviešu skaits ir par 12 miljoniem lielāks nekā attiecīgs vīriešu skaits. Zemāks ir ne vien sieviešu saņemtais atalgojums, bet arī iesaistīšanās darba tirgū, kā arī viņu nostrādātais stundu skaits, kas daļēji skaidrojams ar neapmaksātu mājsaimniecības darbu, bērnu aprūpi un ilgtermiņa aprūpes pienākumiem. Konkrēti skaitļi ir šādi:

- Sieviešu nodarbinātības līmenis joprojām ir par 16,4 % zemāks nekā vīriešu nodarbinātības līmenis, un tas liecina, ka joprojām pastāv sadalījums vīriešu un sieviešu mājsaimniecības pienākumos (2011. gadā vecumā grupā no 15 līdz 64 gadiem tie attiecīgi bija 64,9 % pret 77,6 %);
- Lielāks to sieviešu īpatsvars, kuras strādā nepilnu darba laiku, ir iemesls par 17 % mazākam vidējam nostrādāto stundu skaitam nedēļā (2011. gadā 33,7 stundas pret 40,6 stundām);
- Sieviešu un vīriešu darba samaksas atšķirība par 16,2 % (2010. gadā, vidējā izpeļņa stundā), kas daļēji skaidrojama ar to, ka par līdzvērtīgu darbu sievietes saņem mazāku atalgojumu, un daļēji ar to, ka sievietes ļoti bieži strādā sliktāk apmaksātās darbavietās.

Ņemot to vērā, kopumā sieviešu ienākumi ir par vairāk nekā 40 % zemāki nekā vīriešu vidējie ienākumi²⁹. Tā kā dzimumu nevienlīdzība cilvēku skar mūža garumā, un laika gaitā tās negatīvā ietekme summējas, tas rada, piemēram, zemāku IKP, samazina sociālās nodrošinājuma iemaksas un paaugstina vecāka gadagājuma sieviešu nabadzības līmeni, proti, nabadzības riskam pakļauto 65 gadus vecu sieviešu īpatsvars ir 18 %, savukārt vīriešu īpatsvars ir tikai 13 %. Šo dzimumu nevienlīdzību pastiprina atrašanās nelabvēlīgā situācijā vai piederība pie etniskās minoritātes.

²⁴ Finansiālas grūtības ir definētas kā situācija, kad mājsaimniecībai nākas pārtikt no ietaupījumiem vai nonākt parādos, lai segtu kārtējos izdevumus.

²⁵ Sk. arī Eiropas Savienības Pamattiesību hartu, kuras III sadaļā par vienlīdzību ir noteiktas bērnu tiesības (24. pants), vecāka gadagājuma cilvēku tiesības (25. pants), kā arī paredzēta vīriešu un sieviešu līdztiesība (23. pants) un invalīdu integrācija (26. pants).

²⁶ Saskaņā ar *ETHOS* definīciju: <http://www.feantsa.org/files/freshstart/Toolkits/Ethos/Leaflet/EN.pdf>.

²⁷ "A social inclusion roadmap for Europe 2020", H. Frazer, E. Marlier, I. Nicaise, 2010.

²⁸ Skatīt Eiropas Komisijas dienestu darba dokumentu "Dati par demogrāfiju un sociālajām tendencēm – sociālās politikas loma integrācijā, nodarbinātībā un ekonomikā", SWD(2013) 38.

²⁹ Pamatojoties uz Komisijas aprēķiniem.

2. RISINĀJUMS – VIENKĀRŠI, MĒRĶTIECĪGI UN NOSACĪTI SOCIĀLIE IEGULDĪJUMI

Lai gan starp dalībvalstīm pastāv lielas atšķirības, tās visas saskaras ar strukturālām, sociālām un demogrāfiskām problēmām. Iekļaujošāka izaugsme vērojama tajās dalībvalstīs, kuras savā sociālajā politikā savlaicīgi, konsekventi un pirms krīzes orientējās uz izaugsmes modeli, tostarp sociālo ieguldījumu pieeju³⁰. Sociālās politikas modernizācija ir vispārējas nozīmes ES līmeņa jautājums, jo nerezultatīva sociālā politika vienā valstī var ietekmēt citas valstis, jo īpaši eurozonā. Ieguldījumi sociālajā politikā veicina cilvēkkapitāla attīstību, piemēram, agrīnā pirmsskolas izglītībā un aprūpē, taču dažās dalībvalstīs tie ir nepietiekami, pazeminot izglītības līmeni un prasmes kopumā³¹. Ņemot vērā šo informāciju, var vieglāk izskaidrot dalībvalstu atšķirīgo ekonomiskās konkurētspējas līmeni un pašreizējo nelīdzsvarotību, kas vērojama Ekonomiskajā un monetārajā savienībā, jo zems izglītības un prasmju līmenis ir iemesls darbaspēka kvalifikācijas un produktivitātes samazinājumam. Dalībvalstīs ar zemu ekonomisko konkurētspēju šī iemesla dēļ var arī veidoties situācija, kad augsti kvalificēts darbaspēks pamet savu izcelsmes valsti, lai atrastu darbu citur, un tas vēl jo vairāk samazina produktivitātes potenciālu.

Saskaroties ar strukturālām ilgtermiņa problēmām, dalībvalstīm ir jāpielāgojas, lai nodrošinātu savu sociālo sistēmu atbilstību un ilgtspēju un to ieguldījumu ekonomikas stabilizēšanā. Ja persona īslaicīgi nespēj atrast darbu, uzmanība būtu jāvelta šādu personu spēju uzlabošanai nolūkā panākt to atgriešanos darba tirgū. Šajā nolūkā jāizmanto mērķtiecīga pieeja, kura vērsta uz individuālajām vajadzībām un īstenota saskaņā ar rentablāko risinājumu.

Lai indivīdi varētu pilnībā izmantot savas iespējas iesaistīties sociālajā un ekonomiskajā dzīvē, tiem jāsniedz atbalsts viņu dzīves kritiskākajos brīžos. Šāds atbalsts sākas ar ieguldījumiem bērnos un jauniešos, un turpinās arī pēc tam. Veicot nepieciešamos pielāgojumus, sociālajai inovācijai, kuras ietvaros tiek pārbaudītas jaunas politikas pieejas un izvēlētas visrezultatīvākās, jāklūst par neatņemamu šī procesa sastāvdaļu.

2.1. Vienkāršotākas un mērķtiecīgākas sociālās sistēmas ar mērķi palielināt to ilgtspēju un atbilstību

Lai sasniegtu stratēģijas “Eiropa 2020” mērķus, ir vajadzīga jauna pieeja, saskaņā ar kuru tiek atzīti budžeta ierobežojumi un demogrāfiskās problēmas, ar kurām saskaras dalībvalstis. Sociālajai politikai jābūt gan atbilstīgai, gan fiskālajā ziņā stabilai, jo tās ir vienas medaļas divas puses. Visupirms tas nozīmē, ka pieejamie resursi jāizmanto efektīvāk un rezultatīvāk, izstrādājot vienkāršotāku, mērķtiecīgāku politiku un ņemot vērā nosacījumus. Gan universāla, gan selektīva pieeja jāveido saprātīgi. Ir pierādīts, ka pirmsskolas izglītība, kas ir plaši pieejama bērniem, piemēram, Francijā, lielā mērā un pastāvīgi pozitīvi ietekmē bērna spēju gūt panākumus skolā, turklāt arī ilgtermiņā tā ietekmē iespējas darba tirgū saņemt augstāku algu.

³⁰ Skatīt Eiropas Komisijas dienestu darba dokumentu “Dati par demogrāfiju un sociālajām tendencēm – sociālās politikas loma integrācijā, nodarbinātībā un ekonomikā”, SWD(2013) 38.

³¹ Sk. ESAO (2012) “*Starting strong III: A quality toolbox for Early Childhood Education and Care*”, ESAO, Parīze; dati par to, kā pirmsskolas izglītības politika ir ietekmējusi Starptautiskās skolēnu novērtēšanas programmas rezultātus (2009), un dalībvalstu atšķirīgo ieguldījumu līmeni šajās politikas jomās.

Komisijas dienestu darba dokumentā par ieguldījumiem veselībā³² uzskatāmi parādīts, kā stratēģiski ieguldījumi veselībā var sekmēt labāku veselības stāvokli, uzlabot ražīgumu, nodarbinātības iespējas, sociālo iekļaušanu un publisko resursu rentablu izmantošanu, veicinot veselības aprūpes sistēmu fiskālo stabilitāti³³, veicot ieguldījumus cilvēkkapitālā un sekmējot vienlīdzību veselības jomā³⁴.

Izdevumu ietekme būtu jāpalielina ar turpmākiem centieniem samazināt krāpšanu un administratīvo slogu, ar ko saskaras lietotāji un pakalpojumu sniedzēji. Finansēšanas struktūru var stiprināt, uzlabojot nodokļu iekasēšanu, paplašinot nodokļu bāzes, kritiski pārskatot nodokļu izdevumu posteņus un nodokļu struktūru vairāk orientējot uz izaugsmi, piemēram, iekasējot vides nodokļus. Visbeidzot, sociālajā politikā, sasniedzot augstākus izmantošanas rādītājus un vienlaikus uzlabojot atbilstību un ilgtspēju, vairāk jāņem vērā to iedzīvotāju vajadzības, kuriem tā ir visvairāk nepieciešama.

Komisija mudina dalībvalstis:

- sociālajiem ieguldījumiem piešķirt lielāku nozīmi resursu sadalē un sociālās politikas vispārīgā izstrādē. Tas nozīmē, ka lielāka uzmanība jāvelta tādām politikas jomām kā (bērnu) aprūpe, izglītība, apmācība, aktīva darba tirgus politika, atbalsts mājokļu jomā, rehabilitācija un veselības aprūpes pakalpojumi; Komisija arī mudina uzlabot veselības aprūpes sistēmu ilgtspēju³⁵. Jāuzlabo finansēšanas struktūras, piemēram, efektīvi iekasējot ieņēmumus, paplašinot nodokļu bāzes un nodokļu struktūru vairāk orientējot uz izaugsmi un novēršot negatīvu ietekmi uz pieprasījumu pēc darbaspēka. Informācija par progresu jāsniedz valsts reformu programmās (VRP);
- vienkāršot pabalstu sistēmas un to administrēšanu lietotājiem un pakalpojumu sniedzējiem, samazināt administratīvo slogu un krāpšanu, kā arī palielināt to izmantošanu. To varētu panākt, piemēram, izveidojot vienotus kontaktpunktus un izvairoties no dažādu veidu pabalstu piešķiršanas vienā un tajā pašā situācijā. Precīzāk noteikt sociālās politikas mērķus, lai nodrošinātu, ka pienācīgu atbalstu saņem tie, kuriem tas visvairāk nepieciešams, un vienlaikus samazinātu slogu publiskajām finansēm.

Komisija atbalstīs dalībvalstis, veicot šādus pasākumus:

- Komisija "Eiropas pusgada" ietvaros uzraudzīs sociālo sistēmu efektivitāti un rezultativitāti un to nozīmi saistībā ar sociālajiem ieguldījumiem, lai cita starpā arī uzlabotu šo sistēmu atbilstību un ilgtspēju. Saskaņā ar Padomes pilnvarojumu³⁶ un tās 2013. gada darba programmu Sociālās aizsardzības komiteja (SAK) strādās pie sociālās aizsardzības sistēmu finansēšanas un sociālās aizsardzības izdevumu efektivitātes un rezultativitātes. Šajā darbā, lai sasniegtu mērķus, cita starpā līdz 2013. gada beigām būs jāizstrādā metodoloģija. Šis darbs tiks balstīts uz

³² Sk. Eiropas Komisijas dienestu darba dokumentu "Ieguldījumi veselībā", SWD(2013) 43.

³³ Padomes secinājumi, Padomes 3054. sanāksme "Ekonomika un finanses", Brisele, 2010. gada 7. decembris.

³⁴ Padomes secinājumi par Eiropas Savienības veselības aizsardzības sistēmu kopējām vērtībām un principiem (2006/C 146/01).

³⁵ Tās pamatā jābūt Ekonomikas politikas komitejas un Komisijas kopīgajam ziņojumam par veselības aizsardzības sistēmām un dalībvalstu sadarbībai, kas vērsta uz Padomes pārdomu procesus par veselības aizsardzības sistēmām un par hroniskām slimībām.

³⁶ EPSCO padomes 2012. gada 17. februāra sanāksme: "strādāt pie sociālās aizsardzības sistēmu finansēšanas, aicinot citas attiecīgās komitejas piedalīties šajā svarīgajā darbā".

paraugprakses analīzi un apmaiņu, izmantojot atvērto koordinācijas metodi sociālās aizsardzības un sociālās iekļaušanas jomā (sociālā atvērtā koordinācijas metode);

- Komisija 2013. gadā izveidos ekspertu grupu, lai saņemtu neatkarīgus ieteikumus par to, kā rezultatīvi ieguldīt veselības jomā³⁷.

2.2. Aktivizācijas un atbalsta politikas īstenošana, sniedzot mērķtiecīgu, nosacītu un rezultatīvu atbalstu

Lai palielinātu darbaspēka līdzdalību, īpaši atceļot atlikušos šķēršļus, kas liedz pilnībā īstenot šo līdzdalību, un sekmētu jaunu darbavieta izveidi un pieprasījumu pēc darbaspēka, dalībvalstīs jārikojas gan valdībām, gan darba devējiem.

Lai to izdarītu, papildus politikas nostādņēm, kas izklāstītas Nodarbinātības paketē un Izglītības pārvērtēšanas paketē³⁸, kurā galvenā uzmanība pievērsta pieprasījuma un piedāvājuma pusei darba tirgū, ir jāveic ieguldījumi sociālās politikas jomā, sociālajos pakalpojumos un naudas pabalstos, kas gan aktivizē, gan sniedz atbalstu. Veicot sociālos ieguldījumus, būtu jāorientējas uz rezultātiem gan indivīdu, gan sabiedrības līmenī. Saistībā ar atbalstu privātpersonām jāparedz pakāpeniskas samazināšanas stratēģija, tas jāpiešķir uz tik ilgu laiku, cik nepieciešams, un principā tam jābūt īslaicīgam atbalstam. Dažos gadījumos lielāku atbalstu sniedz sociālie pakalpojumi nevis naudas pabalsti. Turklāt dažu atbalsta veidu pamatā jāizmanto abpusēja labuma princips: kā tas nereti ir darīts bezdarbnieku pabalstu piešķiršanā, tas būtu atkarīgs no tā, kā indivīds savu iespēju robežās sasniedz atbilstošu un konkrētu mērķi.

Šajā sakarībā nozīmīgākā ir Aktīvas integrācijas ieteikuma³⁹ un šajā paketē sniegto vadlīniju⁴⁰ īstenošana. Pasākumiem jāatbilst indivīdu vajadzībām, nevis pabalsta veidam vai konkrētai "mērķa grupai", pie kuras pieskaitāms attiecīgais indivīds. Vienotie kontaktpunkti un individuālie līgumi ir vienkāršotas pieejas piemēri, kas apmierina cilvēku vajadzības. Budžeta paraugu izstrāde var atvieglot šā ieteikuma īstenošanu⁴¹.

Ar nodokļu un pabalstu sistēmām būtu jāpanāk, ka darbs atmaksājas, un sociālajai politikai būtu arī jānodrošina pienācīgi iztikas līdzekļi. Būtu jānovērš šķēršļi, kas sievietēm un citiem nepietiekami pārstāvētiem darba ņēmējiem neļauj iesaistīties darba tirgū. Ir nepieciešama agrīna iejaukšanās, kam papildus būtu jānodrošina pamatpakalpojumu pieejamība ((piemēram, pamatpakalpojumu konti, internets, transports⁴², bērnu aprūpe, izglītība un veselības aprūpe). Vēl šo centienu kontekstā attiecībā uz patēriņa precēm un pakalpojumiem

³⁷ Komisijas 2012. gada 5. jūlija Lēmums 2012/C 198/06 par daudznozaru un neatkarīgas ekspertu grupas, kas sniedz ieteikumus par to, kā efektīvi ieguldīt veselības jomā, izveidi.

³⁸ Komisijas 2012. gada 20. novembra paziņojums – "Izglītības pārvērtēšana: ieguldījums prasmēs labāku sociālekonomisko rezultātu sasniegšanai", COM(2012) 669.

³⁹ Komisijas 2008. gada 3. oktobra ieteikums par tādu cilvēku aktīvu integrāciju, kuri ir atstumti no darba tirgus (2008/867/EK), publicēts OV L 307/11, 18.11.2008.

⁴⁰ Sk. Eiropas Komisijas dienestu darba dokumentu – Ziņojums par dalībvalstu turpmākiem īstenošanas pasākumiem atbilstīgi Eiropas Komisijas 2008. gada ieteikumam par tādu cilvēku aktīvu integrāciju, kuri ir izstumti no darba tirgus – Ceļā uz sociālo ieguldījumu pieeju, SWD(2013) 39.

⁴¹ Budžeta paraugos ietver to preču un pakalpojumu sarakstu, kas nepieciešami noteikta lieluma un sastāva ģimenei, lai tā varētu dzīvot atbilstīgi noteiktam labklājības līmenim, kā arī attiecīgās aplēstās izmaksas mēnesī vai gadā. Avots: *European Consumer Debt Network* (2009). "Handbook of reference budgets", 5. lpp.

⁴² Sk. arī ES tiesisko regulējumu par pasažieru tiesībām un sabiedriskā transporta pakalpojumiem, Regula (ES) Nr. 1177/2010.

būtu jāstimulē “labākā piedāvājuma cenas noteikšana”⁴³ un jāuzlabo finansiālā iekļaušana. Svarīgākais būs īstenot Bankas kontu tiesību aktu paketi, tostarp pasākumus, kuru mērķis ir visiem ES patērētājiem nodrošināt pamatmaksājumu kontu, kā tas paredzēts 2011. gada ieteikumā par piekļuvi pamatmaksājumu kontam⁴⁴.

Sociālajiem ieguldījumiem ir īpaši būtiska nozīme to cilvēku dzīvē, kurus nesamērīgi ietekmē bezdarbs, nabadzība, slikti dzīves un veselības apstākļi un diskriminācija. Piemēram, daudzi romi dzīvo galējā atstumtībā un ļoti sliktos sociālekonomiskajos apstākļos. Tādēļ ir vajadzīga tāda politika, kas būtu orientēta uz šo personu vajadzību apmierināšanu un integrētu atbalstu. Ar bezpajumtniecības apkarošanu, koncentrējoties uz profilaksi un agrīnu iejaukšanos, var panākt ievērojamus ietaupījumus saistībā ar pagaidu mājokļu nodrošināšanu, veselības aprūpi un noziedzības apkarošanu. Tas arī nozīmē pārskatīt noteikumus un praksi attiecībā uz izlikšanu no mājokļa.

Inovācija ir būtisks sociālo ieguldījumu politikas elements, jo sociālās politikas jomā pastāvīgi jāpielāgojas jauniem izaicinājumiem. Tas nozīmē jaunu produktu, pakalpojumu un modeļu izstrādi un īstenošanu, un testēšanu, kā arī efektīvāko un rezultatīvāko popularizēšanu. Personām, kas ievieš inovācijas sociālās politikas jomā, jābūt pieejamam tādām satvaram, kas ļauj testēt un sekmēt jaunus finanšu mehānismus, piemēram, mērot un novērtējot to darbību ietekmi.

Sociālās politikas inovācijas ir jāpastiprina, jāņem vērā politikas izstrādē, turklāt tām jābūt saderīgām ar prioritātēm, piemēram, konkrētai valstij adresētu ieteikumu īstenošanu, tostarp ar ESF starpniecību.

Sociālie uzņēmumi kopā ar trešo sektoru var papildināt publiskā sektora centienus un kļūt par pirmajiem, kas iedzīvotāju un valsts pārvaldes vajadzībām izstrādā jaunus pakalpojumus un attīsta jaunus tirgus, taču tiem nepieciešamas prasmes un atbalsts. Svarīgi, lai dalībvalstis piedāvātu sociālajiem uzņēmējiem atbalsta shēmas, stimulus jaunas uzņēmējdarbības sākšanai un izveidotu labvēlīgu normatīvo vidi⁴⁵. Šajā paketē ir iekļauti veiksmīgu projektu piemēri un vadlīnijas turpmākai ES fondu, jo īpaši ESF, izmantošanai⁴⁶.

Komisija mudina dalībvalstis:

- pilnībā bez kavēšanās īstenot Komisijas ieteikumu par aktīvu integrāciju (2008), tostarp attiecīgā gadījumā izmantojot ESF un ERAF un integrējot šīs stratēģijas pamatā esošos trīs pīlārus: atbilstīgu ienākumu atbalstu, visiem pieejamu darba tirgu un atbalsta pakalpojumus. Ieviest tiesisko regulējumu, kas nodrošinātu pieeju efektīviem, augstas kvalitātes un cenas ziņā pieejamiem sociālajiem pakalpojumiem, kuri atbilst ES noteikumiem. Pamatojoties uz metodiku, ko Komisija izstrādās sadarbībā ar SAK, izveidot budžeta paraugus, lai palīdzētu ieviest efektīvu un

⁴³ Zemākā cena, ko patērētājs varētu maksāt par konkrētu preci vai pakalpojumu, tostarp, attiecīgā gadījumā, iegādājoties preču vai pakalpojumu kompleksus piedāvājumus.

⁴⁴ Komisijas Ieteikums 2011/442/ES par piekļuvi pamatmaksājumu kontam, 18.7.2011.

⁴⁵ Jānodrošina atbilstība ES valsts atbalsta noteikumiem; var izmantot iespējas, kas paredzētas, piemēram, Regulā (EK) Nr. 800/2008 (Vispārējā grupu atbrīvojuma regula) vai Regulā (EK) Nr. 1998/2006 (*De minimis* atbalsta regula).

⁴⁶ Sk. Komisijas dienestu darba dokumentu “Sociālie ieguldījumi, izmantojot Eiropas Sociālo fondu”, SWD(2013) 44.

pienācīgu ienākumu atbalstu, ņemot vērā sociālās vajadzības, kas apzinātas vietējā, reģionālā un valsts līmenī⁴⁷. Progress visās šajās jomās būtu jāatspoguļo VRP;

- likvidēt sieviešu un vīriešu darba samaksas atšķirības, kā arī citus šķēršļus, kas sievietēm un citiem nepietiekami pārstāvētiem darba ņēmējiem neļauj iesaistīties darba tirgū, tostarp mudinot darba devējus risināt jautājumu par diskrimināciju darba vietā un piedāvāt darba un ģimenes dzīves savienošanas pasākumus (piemēram, bērnu aprūpes pakalpojumus), kas pielāgoti darba vietām, tostarp IKT risinājumus, e-pieejamību, daudzveidības pārvaldību, kvalifikācijas uzlabošanas un apmācības programmas, prasmju un kvalifikāciju atzīšanas programmas, kā arī mobilitātes un secīgas karjeras iespējas. Lai to panāktu, būtu jāizmanto tādi instrumenti kā darba tirgus regulējums, noteikumi par bērna kopšanas atvaļinājumu un nodokļu atvieglojumi. Jārīkojas, lai ar nodokļu un pabalstu sistēmām panāktu, ka darbs atmaksājas (konusveida likmju pabalstu “griesti” vai mērķtiecīgi nodokļu atvieglojumi atbilstīgi nodarbinātībai). Lai sasniegtu šos mērķus, būtu jāizmanto ESF, ERAF, Eiropas Integrācijas fonds (EIF) un Eiropas Migrācijas un patvēruma fonds;
- risināt bezpajumtniecības problēmu, izmantojot visaptverošas stratēģijas, kuru pamatā ir profilakses pasākumi, uz mājokļiem vērstas pieejas un pārskatīti noteikumi un prakse izlikšanas jomā, ņemot vērā galvenos secinājumus, kuri izklāstīti šajā paketē sniegtajās vadlīnijās par bezpajumtniecības novēršanu;
- izmantot Eiropas Vistrūcīgāko personu atbalstīšanas fondu pēc vajadzības, lai risinātu materiālās nenodrošinātības un bezpajumtniecības problēmas, tostarp atbalstot papildu pasākumus, kas veicina sociālo iekļaušanu;
- īstenot Komisijas ieteikumu par piekļuvi pamatmaksājumu kontam⁴⁸. Stimulēt labākās piedāvājuma cenas noteikšanu patēriņa precēm un pakalpojumiem un uzlabot finansiālo iekļaušanu;
- izstrādāt konkrētas stratēģijas attiecībā uz sociālo inovāciju, piemēram, publiskā, privātā un trešā sektora partnerības, nodrošināt atbilstošu un prognozējamu finansiālo atbalstu, tostarp mikrofinansējumu, un nodrošināt apmācību, tīklošanu un darbaudzināšanu, lai atbalstītu ar faktiem pamatotu politiku. Pilnībā izmantot ESF, ERAF, ELFLA, EIF un Sociālo pārmaiņu un sociālās inovācijas programmas finansēšanas iespējas, lai veiktu šo uzdevumu, un nodrošināt veiksmīgo projektu izvēršanu. Noteikt sociālās politikas inovāciju par prioritāti attiecīgo konkrētām valstīm adresētu ieteikumu īstenošanā un ziņot par to valsts reformu programmās;
- atbalstīt sociālos uzņēmējus⁴⁹, nodrošinot stimulus jaunu uzņēmumu dibināšanai un to turpmākai attīstīšanai, paplašinot to zināšanas un tīklus un nodrošinot labvēlīgu

⁴⁷ Kā noteikts aktīvas iekļaušanas vispārējos principos, ko Padome pieņēma 2008. gada 12. decembrī.

⁴⁸ Komisijas Ieteikums 2011/442/ES par piekļuvi pamatmaksājumu kontam, 18.7.2011., <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:32011H0442:LV:HTML>.

⁴⁹ “Sociālās uzņēmējdarbības virziens” Sociālo pārmaiņu un inovācijas programmā (vērtība 90 miljoni euro) atbalsta sociālo ieguldījumu tirgus attīstību un atvieglo sociālo uzņēmumu piekļuvi finansējumam, padarot pieejamu pašu kapitālu, kvazikapitālu, aizdevumu instrumentus un dotācijas.

regulatīvo vidi atbilstīgi sociālās uzņēmējdarbības iniciatīvai⁵⁰ un rīcības plānam uzņēmējdarbības jomā 2020. gadam⁵¹;

- pētīt un attīstīt novatoriskus veidus, kā nodrošināt papildu privāto finansējumu sociālajiem ieguldījumiem, piemēram, izmantojot publiskā un privātā sektora partnerības.

Komisija atbalstīs dalībvalstis, veicot šādus pasākumus:

- “Eiropas pusgada” ietvaros Komisija uzraudzīs uz aktīvu iekļaušanu vērsta reformas⁵², 2013. gadā izstrādās metodoloģiju budžeta paraugiem un uzraudzīs ienākumu atbalsta piemērotību, izmantojot iepriekš minētos budžeta paraugus, tiklīdz tie būs izstrādāti kopā ar dalībvalstīm;
- Komisija publiskajām iestādēm un pakalpojumu sniedzējiem skaidros, kā ES noteikumi par valsts atbalstu, iekšējo tirgu un publisko iepirkumu⁵³ attiecas uz sociālajiem pakalpojumiem, un to darīs, izmantojot atjaunināto rokasgrāmatu⁵⁴ un regulāru informācijas apmaiņu ar ieinteresētajām personām;
- Komisija sagatavos ieteikumus par paraugpraksi romu integrācijai, izmantojot dalībvalstu pieredzi, un katru gadu “Eiropas pusgada” ietvaros ziņos par romu integrācijas valsts stratēģijās paveikto. Tā veicinās romu integrāciju, apmainoties ar labu praksi, kā arī attīstot starptautisku sadarbību Valstu romu kontaktpunktu tīklā;
- Komisija iesniegs likumdošanas iniciatīvu, lai uzlabotu piekļuvi pamatmaksājumu kontiem, padarītu pārskatāmākas un salīdzināmākas banku pakalpojumu maksas un vienkāršotu procedūras bankas kontu maiņai;
- Komisija uzlabos cilvēku informētību par sociālajām tiesībām, izmantojot lietotājdraudzīgākas sociālās aizsardzības rokasgrāmatas, un palīdzēs izveidot pakalpojumus, lai cilvēki varētu sekot informācijai par savām pensiju tiesībām. Turklāt Komisija palīdzēs novērst diskrimināciju pēc valstspiederības un ierobežos šķēršļus, ar kuriem saskaras mobilie darba ņēmēji; tas tiks darīts, izmantojot direktīvu, kuras mērķis ir labāk piemērot un īstenot tiesības brīvi pārvietoties;
- Komisija 2013. gadā sniegs norādes dalībvalstīm par to, kā izmantot sociālās politikas inovācijas konkrētām valstīm adresētu ieteikumu īstenošanā. Šajās norādēs būs ietverti piemēri, kā izmantot Eiropas strukturālos un ieguldījumu fondus;

⁵⁰ Komisijas paziņojums “Sociālās uzņēmējdarbības iniciatīva. Labvēlīgu apstākļu izveide sociālajiem uzņēmumiem – sociālās ekonomikas un sociālo inovāciju pamatam”, COM(2011) 682, 2011. gada 25. oktobris.

⁵¹ Komisijas 2013. gada 9. janvāra paziņojums “Rīcības plāns uzņēmējdarbības jomā 2020. gadam. Uzņēmējdarbības gara atdzīvināšana Eiropā”, COM(2012) 795.

⁵² Skatīt 38. un 39. zemsvītras piezīmi.

⁵³ Pašlaik tiek apspriesti Komisijas priekšlikumi direktīvām par publisko iepirkumu (COM(2011) 896 galīgā redakcija) un par iepirkumu, ko īsteno subjekti, kuri darbojas ūdensapgādes, enerģētikas, transporta un pasta pakalpojumu nozarēs (COM(2011) 895 galīgā redakcija).

⁵⁴ Rokasgrāmata par to, kā vispārējās tautsaimnieciskas nozīmes pakalpojumiem un jo īpaši vispārējās nozīmes sociālajiem pakalpojumiem piemērojami Eiropas Savienības noteikumi valsts atbalsta, publisko iepirkumu un iekšējā tirgus jomā.

- Komisija 2013. gadā iesniegs ziņojumu par to, kā īstenots paziņojums “Solidaritāte veselības jomā. Nevienlīdzības samazināšana veselības jomā ES”⁵⁵.

2.3. Sociālie ieguldījumi mūža garumā

Atbalsts būtu jāparedz īpašām vajadzībām mūža gaitā: bērnība, jaunība, pāreja no skolas uz darbu, vecāka statuss, karjera no sākuma līdz beigām un vecumdienas. Tas nozīmē pielāgot integrētus pakalpojumus, naudas pabalstus un palīdzību cilvēka dzīves svarīgajiem posmiem un novērst grūtības nākotnē.

Komisijas ieteikums “Ieguldījums bērnos: nabadzības apburtā loka pārraušana”⁵⁶, kas ir daļa no šīs paketes, skaidri parāda, kā mērķtiecīgi sociālie ieguldījumi var tikt integrēti politikā, kuras pamatā ir tiesību universālums, un uzlabot iespēju vienlīdzību.

Īpašas uzmanības pievēršana bērniem ir būtiska, lai nodrošinātu ilgtspējīgu, efektīvu un konkurētspējīgu uz zināšanām balstītu ekonomiku un sabiedrību, kurā valda starppaaudžu taisnīguma princips. Pensiju pietiekamība nākotnē ir atkarīga no tās paaudzes cilvēkkapitāla, kas šodien ir bērni. Ja netiks veikti nekādi pasākumi, paredzamā mūža ilguma palielināšanās un aktīvo iedzīvotāju skaita samazināšanās varētu izraisīt izdevumu struktūras nelīdzsvarotību par labu vecuma pabalstiem un valsts budžeta vispārējam pieaugumam, atstājot mazāk resursu bērniem un jaunatnei. Sabiedrība ir vienisprātis, ka agrīna un kvalitatīva pirmsskolas izglītība un aprūpe (ECEC) ir efektīvs veids, kā novērst priekšlaicīgu skolas pamešanu un uzlabot turpmāko akadēmisko sniegumu, veselību, turpmākās nodarbinātības rezultātus un sociālo mobilitāti.

Lai pārtrauktu nelabvēlīgu apstākļu turpināšanos no paaudzes paaudzē, nepieciešams īstenot virkni politikas pasākumu, ar kuriem atbalsta gan bērnus, gan viņu ģimenes un kopienas. Lai risinātu šo jautājumu, ir jākombinē pabalsti naudā un natūrā, vienlīdzīga piekļuve kvalitatīvai izglītībai, jāierobežo mācību priekšlaicīga pamešana, jānovērš skolu segregācija un speciālās izglītības nepareiza izmantošana.

Ieguldījumi veselībā, sākot jau no mazotnes, ļauj cilvēkiem palikt aktīviem ilgāk un saglabāt labāku veselību, paaugstina darbaspēka ražīgumu un pazemina finansiālo spiedienu uz veselības sistēmām. Veselības veicināšanas pasākumi un profilaktiskā veselības aprūpe ir īpaši svarīgi visas dzīves garumā. Šajā sakarā ir svarīgi uzsvērt priekšrocības, kas tiek gūtas, ieguldot drošībā un veselības aizsardzībā darbā⁵⁷.

Eiropas Komisijas jauniešu nodarbinātības pasākumi⁵⁸ ir atbilde uz pašreizējiem augstajiem jauniešu bezdarba rādītājiem. Tajos ierosinātas shēmas, kas nodrošina, ka ikviens jaunietis četru mēnešu laikā no darba zaudēšanas brīža vai formālās izglītības pabeigšanas brīža saņem kvalitatīvu darba piedāvājumu, tālākizglītību un apmācību vai prakses vai stažēšanās piedāvājumu. Šī “Garantija jauniešiem” uzlabo jauniešu nodarbinātības drošību, veicinot pāreju no skolas uz darbu. Tā būtu jāpapildina ar iespējām uzlabot prasmes ar mūžizglītības

⁵⁵ Komisijas paziņojums “Solidaritāte veselības jomā. Nevienlīdzības samazināšana veselības jomā ES”, COM(2009) 567 galīgā redakcija.

⁵⁶ Sk. Komisijas ieteikumu “Ieguldījums bērnos: nabadzības apburtā loka pārraušana”, C(2013) 778.

⁵⁷ COM(2007) 62 galīgā redakcija, 2007. gada 21. februāris.

⁵⁸ Komisijas paziņojums “Jauniešu nodarbinātības veicināšana”, COM (2012) 727, 2012. gada 5. decembris.

politikas palīdzību. Ierosinātā programma “Erasmus visiem”⁵⁹ arī palīdzēs jauniešiem iziet apmācību un iegūt prasmes, kas var veicināt to personīgo izaugsmi, jaunu prasmju un valodu apguvi un palielināt to vispārējās darba izredzes.

Turpmākajā dzīvē veselības un aktīvu vecumdienu politika ļauj cilvēkiem maksimāli izmantot savu potenciālu. Vecāku cilvēku ieguldījums sabiedrības labā, rūpējoties par citiem un uzņemoties brīvprātīgo darbus, bieži netiek ievērots, tādēļ viņi būtu pienācīgi jāatbalsta, lai varētu turpināt iesaistīties. 2012. gads bija Eiropas Aktīvu vecumdienu un paaudžu solidaritātes gads, kura laikā pieauga sabiedrības informētība par ieguldījumu, ko sniedz vecāka gadagājuma cilvēki, un tas deva politisku impulsu politikas iniciatīvām, piemēram, jaunam Federālajam plānam senioriem Austrijā.

Šajā paketē ietverti piemēri par to, kā ar profilaksi, rehabilitāciju, vecumdienu draudzīgāku vidi un efektīvākiem aprūpes veidiem var rast risinājumu vajadzībai pēc ilgtermiņa aprūpes⁶⁰. Veselības un ilgtermiņa aprūpes jomā ievērojami trūkst darbaspēka; šī problēma būtu jārisina ar iniciatīvām, kuras sekmē nodarbinātību medicīnas jomā un uzlabo darba apstākļus šajā jomā. Arī piekļuves un cenas ziņā pieejams transports un apstākļiem pielāgoti mājokļi ļauj vecākiem cilvēkiem un invalīdiem pēc iespējas ilgāk rūpēties par sevi pašiem un samazina vajadzību pēc ilgtermiņa aprūpes.

Komisija mudina dalībvalstis:

- īstenot ieteikumu “Ieguldījums bērnos: nabadzības apburtā loka pārraušana” integrētā veidā, kombinējot pabalstus naudā un natūrā, piekļuvi kvalitatīvai agrīnai izglītībai un veselības aprūpes un sociālos pakalpojumus. Likvidēt bērnu nevienlīdzību, novēršot skolu segregāciju un speciālās izglītības nepareizu izmantošanu. Padarīt atpazīstamāku un pieejamāku agrīno pirmsskolas izglītību un aprūpi (ECEC) saskaņā ar Barselonas mērķiem⁶¹ bērnu aprūpē un ES mērķiem ECEC īstenošanā⁶². Ziņot par paveikto VRP. Izmantot ESF, ERAF un ELFLA, lai veicinātu pieeju veselības aprūpes un sociālajiem pakalpojumiem un agrīnajai pirmsskolas izglītībai un aprūpei;
- īstenot ieteikumu par politiku priekšlaicīgas mācību pārtraukšanas mazināšanai un izstrādāt uz pierādījumiem balstītu un visaptverošu politiku priekšlaicīgas mācību pārtraukšanas novēršanai, kura aptver preventīvus, intervences un kompensācijas pasākumus⁶³;
- izmantot Aktīvu vecumdienu un paaudžu solidaritātes pamatprincipus⁶⁴ un aktīvu vecumdienu indeksu⁶⁵, ar kuru uzrauga gados vecāku cilvēku nodarbinātību, sociālo

⁵⁹ Komisijas paziņojums “Erasmus visiem”, ES programma izglītības, apmācības, jaunatnes un sporta jomā”, COM(2011) 787, 2011. gada 23. novembris.

⁶⁰ Sk. Komisijas dienestu darba dokumentu “Ilgtermiņa aprūpe novecojošā sabiedrībā: problēmas un politikas risinājumi, SWD(2013) 41.

⁶¹ 2002. gadā Barselonas samītā Eiropadome izvirzīja mērķi līdz 2010. gadam nodrošināt aprūpi 1) vismaz 90 % bērnu no trīs gadu vecuma līdz obligātajam skolas vecumam un 2) vismaz 33 % bērnu līdz 3 gadu vecumam.

⁶² Līdz 2020. gadam vismaz 95 % bērnu vecumā no 4 gadiem līdz obligātajam sākumskolas vecumam vajadzētu piedalīties agrīnajā pirmsskolas izglītībā. Padomes 2009. gada 12. maija secinājumi par stratēģisku sistēmu Eiropas sadarbībai izglītības un apmācības jomā (ET 2020), I pielikums secinājumiem (OV C 119, 28.5.2009., 7. lpp.).

⁶³ Padomes 2011. gada 28. jūnija ieteikums par politiku priekšlaicīgas mācību pārtraukšanas mazināšanai, OV 2011/C 191/01.

⁶⁴ Padomes 2012. gada 6. decembra secinājumi.

līdzdalību un patstāvību, kā arī izmantot iespējas, ko piedāvā Eiropas Inovācijas partnerība aktīvām un veselīgām vecumdienām⁶⁶, lai novērtētu, kādā mērā gados vecāki cilvēki var realizēt savu potenciālu.

Komisija atbalstīs dalībvalstis, veicot šādus pasākumus:

- tā uzlabos garengriezuma datu vākšanu, īpašu uzmanību pievēršot bērniem, lai labāk pamatotu sociālās politikas izstrādi un uzraudzību, balstoties uz dzīves gājuma pieeju. Tā ziņos par sasniegto ziņojumā par nodarbinātības un sociālās situācijas attīstību Eiropā;
- tā analizēs nosacījuma naudas pārvedumu rezultativitāti agrīnās pirmsskolas izglītības un aprūpes atbalstīšanā, izmantojot pētniecības projektu, kuru finansē ar programmu “PROGRESS”;
- tā sadarbosies ar Sociālās aizsardzības komiteju 2013. gadā, lai sagatavotu ziņojumu par ilgtermiņa aprūpi, lai atbalstītu veselīgas un aktīvas vecumdienu un uzlabotu visu vecumu cilvēku iespējas dzīvot neatkarīgi, izmantojot visu jauno tehnoloģiju potenciālu, tostarp e-veselību, un uzraugot virzību uz ilgtspējīgu un adekvātu sociālo aizsardzību pret ilgtermiņa aprūpes riskiem. Komisija arī izveidos “politikas veidotāju rokasgrāmatu”, lai palīdzētu dalībvalstīm izstrādāt ilgtermiņa aprūpes stratēģijas, pamatojoties uz darbu, ko 2013.–2014. gadā veiks Eiropas Komisijas Kopīgā pētniecības centra Perspektīvo tehnoloģiju pētniecības institūts (*IPTS*).

3. VADLĪNIJAS ES LĪDZEKĻU IZMANTOŠANAI 2014.–2020. GADĀ

Eiropas Savienības budžetam jābūt par “katalizatoru izaugsmei un nodarbinātībai visā Eiropā, jo īpaši piesaistot produktīvus ieguldījumus un ieguldījumus cilvēkkapitālā⁶⁷”. Tomēr kopš 1989. gada ir samazinājusies ES līdzekļu daļa, ko dalībvalstis piešķir nodarbinātībai, cilvēkkapitāla attīstībai, veselības un sociālajai politikai, jo īpaši, izmantojot ESF. Tādēļ Komisija ierosināja 2014.–2020. gadā vismaz 25 % no kohēzijas politikas finansējuma piešķirt ieguldījumiem cilvēkkapitālā un sociālajā jomā, t. i., ieguldījumiem cilvēkos, izmantojot ESF. Turklāt tā ir ierosinājusi vismaz 20 % no kopējiem ESF resursiem katrā dalībvalstī piešķirt tematiskajam mērķim “sociālās iekļaušanas veicināšana un cīņa pret nabadzību”.

Līdz šim 2007.–2013. gada plānošanas periodā no Eiropas Sociālā fonda ir sniegta palīdzība vairāk nekā 50 miljoniem cilvēku, tostarp vairāk nekā 4,5 miljoniem bezdarbnieku un 5 miljoniem ekonomiski neaktīvu cilvēku 2011. gadā vien. ESF piešķīra 75 miljardus euro, lai palīdzētu cilvēkiem īstenot to potenciālu, piedāvājot tiem labākas prasmes un darba izredzes. ESF programmas palīdzēja mazināt krīzes negatīvo ietekmi, saglabāt darba vietas un sagatavoties jaunai izaugsmei. Eiropas Reģionālās attīstības fonds piešķīra 18 miljardus euro sociālās iekļaušanas pasākumiem, galvenokārt atbalstot ieguldījumus izglītībā, veselībā un sociālajā infrastruktūrā.

⁶⁵ Eiropas Komisijas un ANO EEK (plānots publicēt 2013. gadā) politikas pārskats “Aktīvu vecumdienu indekss”; pieejams tīmekļa vietnē <http://europa.eu/ey2012>.

⁶⁶ Eiropas Inovācijas partnerības aktīvām un veselīgām vecumdienām mērķis ir līdz 2020. gadam palielināt ES iedzīvotāju vidējo veselīgas dzīves ilgumu par diviem gadiem. Partnerība ietilpst stratēģijas “Eiropa 2020” pamatiniciatīvā “Inovācijas Savienība”.

⁶⁷ Eiropadomes secinājumi (2013. gada 7. un 8. februāris).

Eiropas strukturālie un ieguldījumu fondi⁶⁸, jo īpaši ESF, kā arī 2007.–2013. gada programma “PROGRESS”, Sociālo pārmaiņu un sociālās inovācijas programma 2014.–2020. gadam un Eiropas Vistrūcīgāko personu atbalstīšanas fonds ir svarīgi instrumenti, kas dalībvalstīm palīdz īstenot sociālo ieguldījumu paketē izklāstīto stratēģiju. Finansiālais atbalsts no kohēzijas politikas, kuras mērķis ir nostiprināt ekonomisko, sociālo un teritoriālo kohēziju visā Savienībā, arī turpmāk būs svarīgs instruments 2014.–2020. gada plānošanas periodā, lai īstenotu stratēģijas “Eiropa 2020” mērķus, vienlaikus īstenojot nepieciešamās reformas un modernizāciju, kā minēts šajā paziņojumā.

Lai atbalstītu iekļaujošu izaugsmi, Komisija ir aicinājusi dalībvalstis nodrošināt, ka to nodarbinātības, cilvēkkapitāla attīstības, publisko pakalpojumu modernizēšanas, teritoriālo ieguldījumu un sociālās iekļaušanas politikā tiek ievēroti konkrētām valstīm adresēti ieteikumi un analīze, kas ir pamatā galvenajiem uzdevumiem, kuri noteikti dienestu darba dokumentos, kuros novērtētas valsts reformu programmas un stabilitātes programmas⁶⁹. Eiropas Sociālā fonda finansējumu⁷⁰ var papildināt ar finansējumu no ERAF, īpaši ieguldījumiem veselības, sociālajā, bērnu aprūpes, mājokļu un izglītības infrastruktūrā, kā arī lai atbalstītu trūcīgu pilsētu un lauku kopienu fizisku un ekonomisku atjaunošanos. Šie ieguldījumi var ietekmēt sociālās politikas reformu – izglītības iestāžu segregācijas novēršana, pāreja uz sabiedrībā balstītu aprūpi un integrēta mājokļu politika.

Kopīgo noteikumu regulā⁷¹ izklāstītas prioritātes, kuras jāfinansē no Eiropas strukturālajiem un ieguldījumu fondiem. Ar šiem fondiem atbalstīs attiecīgo konkrētām valstīm adresētu ieteikumu īstenošanu un valsts reformu programmu īstenošanu. Panākumus politikas mērķu īstenošanā uzraudzīs “Eiropas pusgada” ietvaros.

Dalībvalstis var izmantot Eiropas strukturālo un ieguldījumu fondu līdzekļus, lai finansētu šajā paziņojumā izklāstītās politikas ievirzes, tostarp sociālās inovācijas, sociālās ekonomikas un sociālās uzņēmējdarbības ietvaros⁷². ESF ar ERAF atbalstu īpašu uzmanību pievērsīs sociālajai inovācijai⁷³, lai atbalstītu novatorisku pieeju testēšanu un to ieviešanu plašā mērogā, tādējādi sekmējot rezultatīvākas sociālās politikas izstrādi.

Komisija līdz 2013. gada vidum plāno publicēt detalizētākas norādes par darbības vadlīnijām, kā dalībvalstīm vislabāk izmantot Eiropas strukturālo un ieguldījumu fondu līdzekļus, lai sasniegtu saskaņotos tematiskos mērķus. Šīs vadlīnijas palīdzēs īstenot politikas reformu un ilgtspējīgus un efektīvus sabiedriskos pakalpojumus. Piemēram, attiecībā uz bērnu nabadzību pamatnostādņēs tiks norādīts, kāda veida palīdzība ir nepieciešama valstī ar lielu romu iedzīvotāju skaitu, nepietiekamām bērnu aprūpes iespējām un ievērojamu nevienlīdzību

⁶⁸ Eiropas Sociālais fonds (ESF), Eiropas Reģionālās attīstības fonds (ERAF), Kohēzijas fonds, Eiropas Lauksaimniecības fondu lauku attīstībai (ELFLA), Eiropas Jūrlietu un zivsaimniecības fonds.

⁶⁹ http://ec.europa.eu/europe2020/index_lv.htm.

⁷⁰ Sk. Komisijas dienestu darba dokumentu “Sociālie ieguldījumi, izmantojot Eiropas Sociālo fondu”, SWD(2013) 44.

⁷¹ Priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes Regulai, ar ko paredz kopīgus noteikumus par Eiropas Reģionālās attīstības fondu, Eiropas Sociālo fondu, Kohēzijas fondu, Eiropas Lauksaimniecības fondu lauku attīstībai un Eiropas Jūrlietu un zivsaimniecības fondu, uz kuriem attiecas vienotais stratēģiskais satvars, un vispārīgus noteikumus par Eiropas Reģionālās attīstības fondu, Eiropas Sociālo fondu un Kohēzijas fondu un atceļ Regulu (EK) Nr. 1083/2006.

⁷² Sk. Komisijas dienestu darba dokumentu “Sociālie ieguldījumi, izmantojot Eiropas Sociālo fondu”, SWD(2013) 44.

⁷³ Komisija ierosināja ieguldījumu prioritāti, kas veltīta sociālajai ekonomikai un sociālajiem uzņēmumiem, kohēzijas politikas noteikumos 2014.–2020. gadam.

mācību rezultātos. Tiks skarti arī citi jautājumi, piemēram, inovācija, bērnu aprūpe, veselība, deinstitucionalizācija un aktīva iekļaušana.

Papildus Eiropas strukturālajiem un ieguldījumu fondiem arī Sociālo pārmaiņu un sociālās inovācijas programmā, programmā “Apvārsnis 2020”, *COSME* programmā⁷⁴ un Veselības programmā ir ietverti īpaši noteikumi, lai finansiāli atbalstītu inovāciju sociālajā politikā. Pateicoties ESF, var plašāk piemērot veiksmīgu sociālo politiku, kas ir pārbaudīta gan publiskajā, gan privātajā sektorā. Eiropas Vistrūcīgāko personu atbalstīšanas fonds palīdzēs dalībvalstīm panākt, ka tiek nodrošināti atbilstīgi iztikas līdzekļi un risinās problēmas saistībā ar pārtikas trūkumu, bezpajumtniecību un bērnu materiālo nenodrošinātību. Visbeidzot, ES resursus var papildināt, piemēram, ar līdzekļiem no Pasaules Bankas, Eiropas Padomes Attīstības bankas un Eiropas Investīciju bankas grupas.

Komisija mudina dalībvalstis:

- piešķirt kohēzijas politikas un lauku attīstības resursus cilvēkkapitāla attīstībai, tostarp nodarbinātībai, sociālajai iekļaušanai, teritoriālo nevienlīdzību mazināšanai, aktīvām un veselīgām vecumdienām, sociālo, izglītības un veselības aprūpes pakalpojumu pieejamībai un mūžizglītībai. Resursiem jābūt atbilstošiem, lai īstenotu strukturālās pārmaiņas, kas ierosinātas konkrētai valstij adresētajos ieteikumos, ņemot vērā stratēģijas “Eiropa 2020” mērķus. Dalībvalstīm jānodrošina, ka ar fondu līdzekļiem atbalstītie pasākumi pienācīgi atspoguļo attiecīgos konkrētai valstij adresētos ieteikumus un ka tajos tiek ievērota sociālo ieguldījumu pieeja;
- ar Eiropas strukturālo un ieguldījumu fondu saskaņotu rīcību risināt nelabvēlīgā situācijā esošu cilvēku dažādās vajadzības, tostarp to cilvēku vajadzības, kuri dzīvo nabadzīgos un nošķirtos apgabalos;
- meklēt veidus, lai papildinātu ES līdzekļus ar finansējumu no Pasaules Bankas, Eiropas Padomes Attīstības bankas un Eiropas Investīciju bankas grupas;
- testēt jaunas pieejas (piemēram, IKT balstītas inovācijas) sociālajā politikā, tostarp, izmantojot Sociālo pārmaiņu un sociālās inovācijas programmu, un nodrošināt visrezultatīvāko inovāciju plašāku piemērošanu, izmantojot Eiropas strukturālos un ieguldījumu fondus;
- iesaistīt plānošanā un īstenošanā ieinteresētās personas, jo īpaši pilsoniskās sabiedrības organizācijas, kuras ir tuvas sociālās intervences pasākumu mērķa grupām, un atvieglot šo personu piekļuvi līdzekļiem.

Komisija atbalstīs dalībvalstu centienus, veicot šādus pasākumus:

- tā līdz 2013. gada vidum izstrādās darbības vadlīnijas Eiropas strukturālajiem un ieguldījumu fondiem, pilnībā ievērojot sociālo ieguldījumu pieeju. Pamatojoties uz informāciju, ko dalībvalstis nosūtījušas atbilstoši struktūrfondu noteikumiem, Komisija uzraudzīs veikumu un rezultātus programmu īstenošanā. Ja programmu īstenošana rada problēmas, Komisija tās risinās kopīgi ar dalībvalstīm, ievērojot Kopīgo noteikumu regulā paredzētās procedūras;
- tā nodrošinās plašāku zināšanu apmaiņu. Konkrēti, Komisija ar dalībvalstīm un *Eurofound* izveidos zināšanu banku, lai palīdzētu dalīties pieredzē: gan ar politikas atziņām, gan labas prakses piemēriem no Eiropas strukturālajiem un ieguldījumu

⁷⁴

Uzņēmumu konkurētspējas un mazo un vidējo uzņēmumu programma.

fondiem. Izmantojot ESF, Komisija atbalstīs “nabadzības kartes” izveidi, nosakot apgabalus, kuros pastāv daudzveidīgi un nopietni trūkumi, lai nodrošinātu, ka intervence sniedz labumu attiecīgajām iedzīvotāju mērķa grupām;

- tā, izmantojot ESF, atbalstīs valsts un reģionālo iestāžu kapacitātes veidošanu, lai īstenotu rezultatīvu politiku, tostarp veicinot sociālo uzņēmējdarbību.

4. MĒRĶTIECĪGAS ES INICIATĪVAS

Šajā iedaļā Komisija iepazīstina ar virkni iniciatīvu, kas ir minētas šajā paziņojumā un kas ir būtiskas, lai sociālajos ieguldījumos nodrošinātu mērķtiecīgu un integrētu pieeju.

4.1. Pasākumi sociālo ieguldījumu finansēšanas stimulēšanai

Komisija turpinās sniegt atbalstu no struktūrfondiem, īpaši no ESF, bet var izmantot jaunus finansēšanas instrumentus, un tie būtu jāizmanto ar mērķi atvieglināt budžeta konsolidāciju, vairāk iesaistot privāto finansējumu.

- *Atbalsts sociālo uzņēmumu piekļuvei finansējumam — Eiropas sociālās uzņēmējdarbības fondi*

Sociālās uzņēmējdarbības iniciatīvā norādīts, ka sociālajiem uzņēmējiem ir izšķirīga nozīme sociālās iekļaušanas veicināšanā un ieguldījumos cilvēkkapitālā. Tomēr sociālajiem uzņēmumiem ir vajadzīga vieglāka piekļūšana privātajam finansējumam, kas atbalstītu to darbību un ļautu tiem izvērsties. Papildus priekšlikumam izveidot atbalsta fondu sociālajiem uzņēmumiem Sociālo pārmaiņu un inovācijas programmas ietvaros, sākot no 2014. gada, Komisija ir arī ierosinājusi regulu⁷⁵, ar kuru tiek noteikts Eiropas Sociālās uzņēmējdarbības fonda marķējums, kas palīdzētu ieguldītājiem viegli identificēt līdzekļus, kuri atbalsta Eiropas sociālos uzņēmumus, un piekļūt svarīgākajai informācijai par sociālās uzņēmējdarbības fondiem. Ierosinātā regula likvidēs šķēršļus līdzekļu vākšanai visā Eiropā un padarīs ieguldīšanu vienkāršāku un efektīvāku. Bez tam Komisija izstrādās metodiku, lai mērītu sociālekonomisko ieguvumu, ko rada sociālie uzņēmumi, un 2014. gada sākumā sarīkos augsta līmeņa konferenci, lai izplatītu labāko praksi sociālās uzņēmējdarbības atbalstīšanā.

- *Jaunu finanšu instrumentu izmantošanas izpēte*

Sociālo ieguldījumu novatoriskai finansēšanai no privātā un trešā sektora resursiem ir izšķiroša nozīme, lai papildinātu publiskā sektora centienus. Liela nozīme šajā sakarā var būt mikrofinansēšanai. Jaunu mazo uzņēmumu dibināšana ir galvenais, lai sasniegtu stratēģijas “Eiropa 2020” nodarbinātības un iekļautības mērķus. Tomēr viens no galvenajiem šķēršļiem uzņēmējdarbības dibināšanai ir nepietiekama piekļuve finansējumam, īpaši mikrokredītiem. Komisija ir ierosinājusi Sociālo pārmaiņu un inovācijas programmā turpināt mikrofinansēšanas instrumentu “Progress”, un tā budžets, sākot no 2014. gada, būs apmēram EUR 92 miljoni. Tas finansēs mikrokredītu nodrošinātāju veiktspējas palielināšanu un veicinās finansiālu atbalstu cilvēkiem, kuri vēlas izveidot savu mazo uzņēmumu, bet kuriem ir grūtības nodrošināt tradicionālu aizdevumu.

⁷⁵ Komisijas tiesību akta priekšlikums “Priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes regulai par Sociālās uzņēmējdarbības fondu”, COM(2011) 862, 2011. gada 7. decembris.

- *Sociālās ietekmes obligācijas*

Cits iemēģināms ceļš ir sociālās ietekmes obligācijas, kas privātajiem ieguldītājiem rada stimulus finansēt sociālās programmas, piedāvājot peļņu no publiskā sektora, ja programmas sasniedz pozitīvus rezultātus sociālajā jomā. Komisija atbalstīs dalībvalstis, veicinot to pieredzes apmaiņu.

4.2. Atbalsts atbilstošu iztikas līdzekļu nodrošināšanai/Sociālo tiesību izpratnes uzlabošana

Komisija pārliecināsies par to, vai tiek īstenoti noteikumi, lai aizsargātu pašus trūcīgākos, un uzlabos informāciju mazāk aizsargātajiem patērētājiem, un nodrošinās mērķtiecīgu atbalstu cilvēkiem nelabvēlīgā stāvoklī, lai tie varētu izdarīt informētu izvēli.

- *Pietiekamu iztikas līdzekļu nodrošināšana*

Lielākajā daļā dalībvalstu ir kaut kāda minimālo ienākumu shēma. Šo shēmu piemērotību tomēr bieži vien var uzlabot. Ienākumu līmenim jābūt pietiekoši augstam pienācīgai dzīvei un vienlaikus jāpalīdz cilvēkiem būt motivētiem un mudinātiem strādāt. “Eiropas pusgadā” Komisija uzraudzīs ienākumu atbalsta piemērotību un šim mērķim izmantos budžeta paraugus, kolīdz tie būs izstrādāti kopā ar dalībvalstīm.

- *Administratīvās jaudas palielināšana un racionalizācija, veidojot vienotus kontaktpunktus*

Vienota kontaktpunkta modelis veicina sociālās aizsardzības sistēmu efektivitāti un rezultativitāti. “Vienots kontaktpunkts” vienkāršo organizāciju, uzlabo pakalpojumu izpildi un paplašina to ieviešanu. Šāda pieeja uzlabo lietotājdraudzīgas informācijas pieejamību, koordināciju starp dažādiem valsts pārvaldes līmeņiem un jaudas, kas varētu samazināt administratīvo slogu gan klientam, gan pakalpojumu sniedzējam. Komisija atbalstīs dalībvalstis, atvieglojot paraugprakses apmaiņu, cita starpā caur “zināšanu banku”, kas tiks izstrādāta sadarbībā ar *Eurofound*. Finansējums no ESF būs pieejams saskaņā ar tematisko mērķi “institucionālās spējas un efektīvas publiskās pārvaldes veicināšana”. Komisija pievērsīs īpašu uzmanību šim pieejām, sīkāk vērtējot, kā dalībvalstis īsteno aktīvas iekļaušanas stratēģiju.

- *Finansiālās iekļaušanas pastiprināšana*

Maksājumu konti ir nozīmīgs instruments cilvēku iesaistei ekonomikā un sabiedrībā. Algas, pabalsti un komunālo pakalpojumu rēķini arvien biežāk tiek maksāti no bankas konta. Bankas konts ir būtisks arī piekļūšanai citiem finanšu pamatpakalpojumiem, piemēram, patēriņa kredītiem, hipotēkām, dzīvības apdrošināšanai, elektroniskajiem maksājumiem un ieguldījumiem. Šajā nolūkā Komisija ir nākusi klajā ar priekšlikumu pieņemt direktīvu par piekļuvi maksājumu kontiem ar galvenajiem to elementiem.

- *Cilvēku aizsardzība no finansiālām grūtībām*

Finansiālā krīze ir parādījusi, kādu postu bezatbildīga aizdošana un aizņemšanās var nodarīt patērētājiem un aizdevējiem. Patērētājiem, kuri iegādājas īpašumu vai saņem aizdevumu, kura nodrošinājums ir viņu mājoklis, ir jābūt atbilstoši informētiem par iespējamajiem riskiem, un iestādēm, kas iesaistās šajās darbībās, būtu jārīkojas atbildīgi. Komisija ir publicējusi darba dokumentu par valstu pasākumiem un metodēm, lai izvairītos no procedūrām, kurās personas

zaudē tiesības izpirkt ieķīlātu īpašumu⁷⁶. Turklāt Komisija vēlas veicināt patērētāju aizsardzību, izmantojot direktīvas priekšlikumu par kredītīgumiem, kas saistīti ar mājokļa īpašumu. Tā 2013. gada sākumā arī publicēs pētījumu, kurā būs apzinātas dažādas juridiskas metodes un paraugprakse patērētāju aizsardzības veicināšanai. Visas šīs iniciatīvas ietilpst preventīvā pieejā, kam jāmazina finansiālās grūtības un jāapkaro bezpajumtniecība.

- *Energoefektivitāte*

Jaunā energoefektivitātes direktīva⁷⁷ mudina dalībvalstis savās valsts shēmās ietvert sociāli orientētas prasības un ņem vērā nelabvēlīgā situācijā nonākušu cilvēku īpašās vajadzības, un palīdz risināt enerģijas trūkuma problēmu, paredzot viedos skaitītājus un informatīvos rēķinus, kas piedāvā mazaizsargātiem patērētājiem skaidru, ticamu un laicīgu informāciju par viņu enerģijas patēriņu, kā arī par konkrētām iespējām to samazināt.

- *Informācijas pieejamības pilsoņiem uzlabošana*

Pieejama informācija, piemēram, par darba meklēšanas pakalpojumiem, bezdarba pabalstiem, bērnu pabalstiem, veselības aprūpi vai studentu stipendijām ir svarīga, lai panāktu vienlīdzīgas iespējas un pilsoņu līdzdalību ekonomikā un sabiedrības dzīvē. Lai pilsoņiem atvieglinātu piekļuvi šādai informācijai, ierosinātā direktīva par piekļuvi valsts sektora iestāžu vietnēm⁷⁸ nodrošinās pilnīgu publiskā sektora tīmekļa vietņu kopuma pieejamību visiem pilsoņiem, tostarp invalīdiem un veciem ļaudīm. Turklāt Komisija nodrošinās cilvēkiem pieejamāku informāciju par viņu sociālajām tiesībām, izmantojot lietotājdraudzīgas sociālās aizsardzības rokasgrāmatas, un palīdzēs izveidot pakalpojumus, kas ļaus uzraudzīt savas pensijas tiesības. Turklāt Komisija atbalstīs brīvas pārvietošanās tiesību labāku piemērošanu un īstenošanu, izmantojot direktīvas projektu, ar ko tā iepazīstinās 2013. gada pirmajā pusē.

4.3. Ieguldījumi bērnos/Agrīna pirmsskolas izglītība un aprūpe

Turpināt attīstīt agrīnās pirmsskolas izglītības un aprūpes (ECEC) potenciālu, izmantojot to kā sociālu ieguldījumu, kas ļauj agrīni risināt nevienlīdzību un problēmas, ar kurām saskaras bērni.

- *Bērnu aprūpes pieejamības uzlabošana*

Agrīnās pirmsskolas izglītības un aprūpes pieejamībai ir pozitīva ietekme uz visu mūžu, piemēram, saistībā ar skolas priekšlaicīgas pamešanas novēršanu, nodarbinātības rezultātu uzlabošanu, kā arī sociālās mobilitātes sekmēšanu. Agrīnā pirmsskolas izglītība un aprūpe ir būtiska, lai agrīni risinātu problēmas, ar kurām saskaras bērni, kuri ir nelabvēlīgā situācijā. Turklāt tā ir būtiska, lai novērstu šķēršļus vecāku dalībai darba tirgū. Ieteikumā par ieguldījumu bērnos tiek aicināts padarīt agrīno pirmsskolas izglītību un aprūpi pieejamāku kā daļu no integrētas stratēģijas, kas uzlabo bērnu iespējas, lai sasniegtu Barselonas mērķus. Turklāt Komisija sāk pētījumu, vērtējot, kā agrīnās pirmsskolas izglītības un aprūpes

⁷⁶ Komisijas dienestu darba dokuments "Valsts pasākumi un prakse ar mērķi izvairīties no tiesību zaudēšanas ieķīlāta īpašuma izpirkšanai procedūrām attiecībā uz mājokļu hipotekārajiem kredītiem". SEC(2011) 357, 2011. gada 31. marts.

⁷⁷ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2012/27/ES par energoefektivitāti, ar ko groza Direktīvas 2009/125/EK un 2010/30/ES un atceļ Direktīvas 2004/8/EK un 2006/32/EK, 7. panta 7.a punkts un 10. pants.

⁷⁸ Komisijas tiesību akta priekšlikums "Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva par publiskā sektora struktūru tīmekļa vietņu pieejamību". COM(2012) 721 final, 2012. gada 3. decembris.

izmantošanu var atbalstīt shēmas, kurās izdara naudas pārskaitījumus ar nosacījumu, ka bērns tiek iesaistīts izglītībā. Eiropas Komisija un Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācija (ESAO) pastiprina savu sadarbību politikas iniciatīvās, apzinot labāko praksi, lai uzlabotu agrīnās pirmsskolas izglītības un aprūpes kvalitāti un pieejamību visā Eiropā.

- *Skolas priekšlaicīgas pamešanas mazināšana*

Priekšlaicīgi skolu pametušiem daudz ticamāk draud piepūlēcēšanās bezdarbniekiem vai nabadzība un sociālā atstumtība. Stratēģijā “Eiropa 2020” ir noteikts mērķis samazināt skolu nebeigušo skolēnu skaitu, lai tas nepārsniegtu 10 %. Tomēr 13,5 % jauniešu vēl pāragri pamet skolu. Priekšlaicīgas mācību izbeigšanas samazināšana ir viena no Eiropas Sociālā fonda ieguldījumu prioritātēm, ko dalībvalstis var izmantot, lai izstrādātu politiku saskaņā ar integrēto stratēģiju, kas izklāstīta Padomes 2011. gada ieteikumā⁷⁹, cita starpā izmantojot profilaktiskus pasākumus, iejaukšanos un pasākumus, kuru mērķis ir dot iespēju atgriezties skolā cilvēkiem, kas pametuši izglītību. Jaunā izglītības, apmācības, jaunatnes un sporta programma “Erasmus visiem”⁸⁰, kas atspoguļo nepieciešamību palielināt ES ieguldījumu izglītībā un apmācībā, un tās turpmākā īstenošana var atbalstīt iekļaujošas izglītības iniciatīvas.

5. SECINĀJUMI UN TURPMĀKĀ VIRZĪBA

Krīze ir uzsvērusi gan ES dalībvalstu ekonomiku savstarpējo atkarību, gan darba tirgus struktūru un labklājības sistēmu krietni atšķirīgās iespējās reaģēt uz triecieniem. Tā arī apstiprināja sociālās politikas un budžeta nozīmi ES vispārējā stabilitātē. Lai gan sociālā politika vispirms ir dalībvalstu kompetencē, Eiropas Savienība atbalsta un papildina dalībvalstu darbības.

Dalībvalstīs šobrīd ir ieviesta stingrāka ekonomiskā pārvaldība un pastiprināta fiskālā uzraudzība. Šie pasākumi jāpapildina ar uzlabotu sociālās politikas uzraudzību, kas laika gaitā sekmē krīzes pārvaldību, triecienu pārvarēšanu un pietiekamu sociālo ieguldījumu līmeni visā Eiropā. Šie jautājumi arī jāiekļauj pašreizējās diskusijās par Ekonomiskās un monetārās savienības sociālo dimensiju.

Sociālo ieguldījumu paketes mērķis ir pārorientēt dalībvalstu politiku uz sociālajiem ieguldījumiem, kur tas ir nepieciešams, lai nodrošinātu sociālo sistēmu atbilstību un ilgtspēju, vienlaikus saistot šos centienus ar optimālu ES fondu, jo īpaši ESF, izmantošanu. Komisija aicina dalībvalstis īstenot pasākumus un ievērot šajā paketē izklāstīto virzību, pamatojoties uz turpmāk minētajiem trīs galvenajiem virzieniem.

⁷⁹ Padomes Ieteikums (2011/C 191/01) par politiku priekšlaicīgas mācību pārtraukšanas mazināšanai.

⁸⁰ Komisijas paziņojums "Erasmus visiem, ES programma izglītības, apmācības, jaunatnes un sporta jomā", COM(2011) 787 galīgā redakcija, 2011. gada 23. novembris.

1. Stiprināt sociālos ieguldījumus “Eiropas pusgada” ietvaros

- Dalībvalstis tiek aicinātas stiprināt attiecīgo ieinteresēto personu, jo īpaši sociālo partneru un pilsoniskās sabiedrības organizāciju, iesaistīšanos visos līmeņos sociālās politikas modernizācijā stratēģijas “Eiropa 2020” ietvaros.
- Dalībvalstis tiek aicinātas savās valsts reformu programmās ņemt vērā norādījumus, kas sniegti šajā Sociālo ieguldījumu paketē, īpaši ņemot vērā:
 - to, lai tiktu pievērsta pastiprināta uzmanība sociālajiem ieguldījumiem sociālajā politikā, jo īpaši tādās jomās kā (bērnu) aprūpe, izglītība, apmācība, aktīva darba tirgus politika, atbalsts mājokļu jomā, rehabilitācija un veselības aprūpes pakalpojumi;
 - to, lai tiktu īstenota integrēta aktīvas iekļaušanas stratēģija, tostarp izstrādāti budžetu paraugi, uzlabots pabalstu un pakalpojumu segums un vienkāršotas sociālās sistēmas, piemēram, izmantojot vienotus kontaktpunktus un izvairoties no dažādu pabalstu pārklāšanās.
- Komisija konkrētām valstīm adresētajos ieteikumos un turpmākajos “Eiropas pusgados” pievērsīsies sociālās aizsardzības reformai, sociālajiem ieguldījumiem un aktīvai iekļaušanai. Turklāt Komisija arī palīdzēs dalībvalstīm, pastiprināti uzraugot rezultātus; tas tiks darīts, izmantojot Eiropas statistikas sistēmu ar precīzākiem un savlaicīgākiem statistikas datiem⁸¹ par nabadzību un sociālās un veselības aizsardzības politikas rezultātiem⁸².

2. Optimāli izmantot ES līdzekļus sociālo ieguldījumu atbalstam

- Dalībvalstis tiek aicinātas pienācīgi ievērot sociālo ieguldījumu dimensiju, plānojot ES līdzekļu, jo īpaši ESF līdzekļu, izmantošanu laikposmā no 2014. līdz 2020. gadam. Tas ietver novatorisku pieeju izpēti finansēšanā un finansēšanas vadībā, ņemot vērā pieredzi, piemēram, ar sociālās ietekmes obligācijām, mikrofinansējumu un atbalstu sociālajiem uzņēmumiem.
- Komisija aktīvi palīdzēs dalībvalstīm plānošanā, pamatojoties uz šajā paketē ietvertajām norādēm un citām darbības tematiskajām vadlīnijām, piemēram, par sociālo inovāciju, deinstitucionalizāciju un veselību.

3. Racionalizēt pārvaldību un ziņošanu

- Dalībvalstis ar attiecīgo komiteju starpniecību ir aicinātas iesniegt priekšlikumus stratēģijas “Eiropa 2020” sociālās dimensijas stiprināšanai, veidojot spēcīgāku saikni ar jau pastāvošajiem rīkiem, piemēram, atvērto koordinācijas metodi, un uzlabojot ziņošanu par dalībvalstu sociālās aizsardzības sistēmām. Komisija turpinās nostiprināt vadības un uzraudzības instrumentus, ņemot vērā pastāvošos

⁸¹ Tiks uzlabota standarta statistikas datu sniegšana par ienākumiem un dzīves apstākļiem (*SILC* statistikas dati), sniegti mainīgie par nabadzību un finanšu situācijas novērtējumu pārskata gada beigās, ātrāk un, iespējams, gada ietvaros tiks savākti dati par mājāsaimniecību ikmēneša ienākumiem, un tiks apsvērta iespēja izstrādāt gada moduli izdzīvošanas stratēģijām.

⁸² Izmantojot Eiropas Kopienas veselības rādītājus.

makroekonomiskos, fiskālos un nodarbinātības pārvaldības rīkus, ar mērķi ierobežot un rast risinājumu ar sociālo politiku saistītajām atšķirībām. Salīdzinošā novērtēšana un darbības rādītāju uzraudzība būs daļa no šī procesa, balstoties uz Sociālās aizsardzības pārraudzības instrumentu⁸³.

- Komisija cieši sadarbosies ar dalībvalstīm attiecīgajos Padomes sastāvos, Sociālās aizsardzības komitejā un citās attiecīgajās komitejās, lai veicinātu šādas pārdomas, un turpinās dialogu ar visām ieinteresētajām personām, jo īpaši saistībā ar Eiropas platformas cīņai pret nabadzību un sociālo atstumtību ikgadējo konvenciju.

⁸³ Padomes dokuments 13723/12: Sociālās aizsardzības pārraudzības instruments apraksta statistiski nozīmīgas gada novirzes (“sociālās tendences, kas jāuzrauga”) galvenajos rādītājos, kuri iekļauti sociālās aizsardzības indikatoru panelī, un ir starta signāls uzraugamu sociālo tendenču novērošanas sākšanai.